Stenogrammid

VIII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Teisipäev, 12.05.1998, 10:00

Toimetatud

Eelnõu üleandmine
1. Päevakorrast
2. Hariduspoliitika arutelu jätkamine
3. Otsuse "Ott Järvesaare Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" eelnõu (829 OE) arutelu
4. Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (768 SE) esimene lugemine
5. Kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 8 ja avaliku teenistuse seaduse § 21 muutmise seaduse eelnõu (808 SE) esimene lugemine
6. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (836 SE) esimene lugemine
7. Otsuse "Hasartmängumaksu seaduses sätestatud toetuste andmise nõukogu koosseisu muutmine" eelnõu (853 OE) arutelu

10:00 Eelnõu üleandmine

10:00 Esimees
Palun registreeruda kolleegidel, kel on üle anda seaduseelnõusid või arupärimisi! Vabariigi Valitsus täna tõenäoliselt seaduseelnõusid üle ei anna, sest valitsuse esindajat saalis ei ole. Tunne Kelam, palun!

10:00 T. Kelam
Lugupeetud esimees, lugupeetud kolleegid! Mul on au anda üle Riigikogu otsuse eelnõu härra Juhan Partsi riigikontrolöri ametisse nimetamise kohta. Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 65 nimetab riigikontrolöri ametisse Riigikogu, tehes seda Vabariigi Presidendi ettepanekul. 8. mail tegi president Riigikogule ettepaneku nimetada härra Juhan Parts riigikontrolöriks. Riigikogu kodukorra seaduse § 50 kohaselt esitab nimetatud otsuse eelnõu Riigikogu menetlusse Riigikogu juhatus. Tänan!

10:00 Esimees
Riigikogu juhatuse poolt menetlusse antud Juhan Partsi riigikontrolöri ametisse nimetamise otsuse eelnõu kuulub põhiseaduskomisjoni kompetentsi. Rohkem sooviavaldusi ei näi olevat. Austatud Riigikogu, kohaloleku kontroll. Hetkel on kohal 53 Riigikogu liiget.

---

1. 10:00 Päevakorrast

10:00 Esimees
Lugupeetud kolleegid! Täpsustame tänast päevakorda. Me jätkame eile tööaja lõppemise tõttu pooleli jäänud hariduspoliitika arutelu. Selle lõppemisel alustame tänaseks päevakorda kavandatud eelnõudega, millest esimene on Riigikogu juhatuse algatatud Riigikogu otsuse "Ott Järvesaare Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" eelnõu. Ettekandjad ja kaasettekandjad on samad, mis päevakorda märgitud. Päevakorra teine punkt on Reformierakonna fraktsiooni algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Siin samuti muudatusi ei ole. Päevakorra kolmas punkt on Riigikogu liikmete Eiki Nestori ja Raivo Paavo algatatud kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 8 täiendamise seaduse eelnõu esimene lugemine. Muudatusi siin ei ole. Päevakorra neljas punkt on

Mõõdukate fraktsiooni algatatud kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu esimene lugemine. Täiendusi siin ei ole. Päevakorra viies ja viimane punkt on rahanduskomisjoni algatatud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksu seaduses sätestatud toetuste andmise nõukogu koosseisu muutmine" eelnõu. Siin samuti muudatusi ei ole.

---

2. 10:00 Hariduspoliitika arutelu jätkamine

10:00 Esimees
Austatud Riigikogu! Me jätkame hariduspoliitika aruteluga. Käimas on läbirääkimised ning ma palun kõnetooli kolleeg Olev Raju.

10:00 O. Raju
Lugupeetud Riigikogu! Eile jäi minu sõnavõtt pooleli teesilt, et väike riik suudab edukalt vastu pidada, oma identiteeti ja kultuuri säilitada ainult siis, kui on tagatud, et kõik potentsiaalsed n-ö ajud saavad võimalikult kõrge haridustaseme. Ainult kõrge haridustase tagab väikerahvaste säilimise. Kahjuks läheb meil aga väga palju inimesi haridusprotsessis n-ö kaduma. Me ei tea täpselt, kui palju neid on, aga räägitakse viiest või isegi kümnest koolitäiest lastest, kes ei käi üldse koolis. Mida hakkavad need inimesed peale kompuutrite ja kõrgtehnoloogia ajastul? Need on potentsiaalsed kurjategijad ja ülalpeetavad. Ettekandes esitati neli põhjust, miks lapsed ei jõua oma haridustasemega nii kaugele, kui peaks jõudma. Tegelikult on neid põhjusi veel. Võib-olla kõige valusam põhjus on see, et me ei tea, mis eriala inimesi ette valmistada. Eriti käib see tipphariduse kohta. Pärast IME programmi, mis on nüüd juba lootusetult vananenud, pole meil tehtud korralikke uurimusi selle kohta, keda ja kui palju me vajame, kuidas võib Eesti välja näha 25 või 30 aasta pärast ja millise haridusega inimesi siis vajatakse. Ainult loosungitega me seda asendada ei saa. Me valmistame ette teatud haridusega inimesi, aga neid erialasid 25 aasta pärast tõenäoliselt enam ei vajata. Hariduse struktuur on juba muutunud, aga ei vasta kindlasti veel sellele, millist haridust oleks vaja 20 aasta pärast. Kui me tahame saada korrektset hariduskontseptsiooni, siis on kindlasti vaja põhjapanevat uurimust selle kohta, millist tööjõudu ja kui palju me peame ette valmistama. Teine teema, millest siin on väga palju juttu olnud ja mis üha valusamaks muutub, on raha. Nendest 5000 lapsest, kellest räägitakse, et nad ei käi koolis, jätab lõviosa kooli minemata rahapuuduse tõttu. Mida kallimaks läheb haridus, mida kõrgemale tõuseb haridustase, seda olulisemaks see probleem muutub. Inimesel peab olema võimalik saavutada soovitud haridustase. Siit tekib küsimus, kui suur võiks olla ja peaks olema tasulise kõrghariduse osatähtsus. Ma olen kategooriliselt selle vastu, et kõik tudengid peaksid hakkama õpingute eest maksma. Poolte perede lapsed ei suuda seda. Arvatavasti võiks tasulise kõrghariduse osatähtsus praegu Eesti tingimustes olla maksimaalselt 50%. Kümne aasta pärast on see arv kindlasti teine. Seda, et haridus jääb sageli lõpule viimata, näitas väga hästi ka eelmisel kolmapäeval toimunud Teadlaste Liidu VI kongress. Ma ei ole enam just kõige noorem, aga seal saalis oli ainult üks minust noorem inimene. See näitab, et teadlased on meil pensionieas või pensionieelikud ja kui me ei taga kaadrivahetust, siis kukub teadus kümne aasta pärast kokku. Alla 35-aastaste inimeste osatähtsus õppejõudude ja teadlaste hulgas on meil 10%. Kui ma väitsin, et see on katastroof, siis öeldi mulle lohutuseks, et Lätis on noori teadlasi 1%. Minu küsimusele, kas Läti sellest august veel kunagi välja tuleb, vastati, et ilmselt ei tule. Meie ideaal ei peaks aga olema Läti olukord, vaid me peaksime minema edasi. Tekib küsimus ka nende hariduse osade kohta, millest me vähem oleme rääkinud: kõige madalam tase, lasteaed, ja kõige kõrgem tase, kõrgharidus. Põhiliselt oleme rääkinud koolist, põhikoolist, keskkoolist ja gümnaasiumist. Kui me ükskord võtame vastu hariduskontseptsiooni, siis ma tahan tõesti loota, et see on kõigis osades tasakaalustatud. Tänan!

10:00 Esimees
Suur tänu, Olev Raju! Kolleeg Jaanus Männik.

10:00 J. Männik
Austatud juhataja, head kolleegid! Peatuksin eeskätt Vabariigi Presidendi Akadeemilise Nõukogu koostatud dokumendist "Õppiv Eesti" tuleneval. See on kahtlemata asjatundlikult koostatud, radikaalne,

piisavalt ja vajalikult üldistatud, samas konkreetne ja lakooniline dokument. Eesmärgid on õilsad, latt maksimumkõrgusele asetatud. Erudiitidest autorid eeldavad reformijuhtide, administraatorite, samuti õpetajate ja õppurite maksimaalset mõistmist, mõistust, tahet ja jõupingutusi. Lisaks sellele on eesmärk saavutatav ainult kogu ühiskonna tugeva toetuse ja altruismi ning poliitikute üksmeele kaudu. Hinnates seda akadeemilist dokumenti kõrgelt ning siiralt soovides selle maksimaalset realiseerimist, ei tahaks realistina sattuda kriitika alla, parafraseerides õpetaja Lauri sõnu: kui me siit ei suuda ka kõiki õppetükke teha, tehkem neist kindlasti nii palju kui võimalik. Ettekande ideed ja sisu on vaja ellu viia. Torkab silma teadlaste jõuline lähenemine hariduse korrastamisele, tänaseks üleliberaliseerunud hariduse reglementeerimisele. Selleks et haridust edendada ja selle saamist tagada, peetakse vajalikuks seda senisest märkimisväärselt rohkem reguleerida, selle juhtimist tänapäevastada, rohkem rakendada normatiive, kontrolli ja vastutust. Niisiis, demokraatliku konsensusega soovitav tuleb ellu viia nii stiimulite kui ka administreerimise ja kontrolliga. Ka sellega tuleb suures osas nõustuda. Kui ühiskond võtab nõuks õilsa ning väikerahva edenemiseks möödapääsmatu eesmärgi saavutamiseks suurendada hariduskulutuste osatähtsust 1,4 korda, tuleb seda kindlasti teha efektiivselt. Mida targemad on inimene ja ühiskond, seda vabamad nad on. Vabaks saamine, vabaks kasvamine aga nõuab pingutusi ja eneseületamist, tööd ja distsipliini, eeskätt enesedistsipliini, suunamist ja sundi, eelkõige muidugi enesesundi. Kahtlemata on haritus ühiskonna ja riikluse arengu eelduseks, teiselt poolt aga ka eesmärgiks omaette. Kui riikluse prioriteedid on haridus ja majandus, aga nii see peaks olema, sest selline rõhuasetus võimaldab kõik muu, siis haritus on majandusliku edukuse esmane ressurss ning, vastupidi, majanduslik jõukus määrab hariduse andmise võimalused. Selleks et väärtusi luua, on tarvis mõistust ning haritud rahva tugev majandus võimaldab sisukalt ja väärtuslikult elada. Oluline on kvaliteetse hariduse kättesaadavus kõigile soovijatele, kõigile õppida tahtjatele. Et ei eksisteeri tasuta haridust, nagu ka tasuta lõunaid, siis on küsimus eeskätt selles, kuidas saavutada hariduse kättesaadavus. Esiteks, kuidas optimeerida ja ratsionaliseerida haridusasutuse võrk, ning teiseks, kes ja kui palju selle eest maksab. Koolivõrgu paigutus peab tagama põhihariduse elukohajärgse kättesaadavuse kõigile lastele (linnades mõistagi ka gümnaasiumihariduse, keskhariduse kättesaadavuse). Ka regionaalpoliitika resultatiivsuse esimene indikaator on hariduse ja haridusasutuste olukord. Regionaalset eelarveraha on eeskätt põhjust jaotada just haridusasutuste, koolide kaudu. Seda oleme selle aasta riigieelarve abil ka tegema asunud. Jätkakem seda head praktikat. Mulle meeldis ettekannetes kõlanud lause, et eeskätt maal, aga mitte ainult maal, on või peaks olema kool ka kultuuriasutus. Õpetaja on endiselt maa sool, vähemasti peaks olema. Pärnu maakonna hariduskonverentsil 22. aprillil, kus oli muide ka põnev ja tähelepanuväärne arutelu, rääkis haridusjuht härra Juss, et senine põllumajanduse regionaalpoliitika on Eestis matsiseisuse likvideerimisele erilise hoo andnud. Tõsi, ohakaväljade vahel ei teki ega püsi ilusad koolid, koolita on põllud ohakates, hea kooli ja korras põlluta lõpeb matsiseisus. Vaid mats ja vurle üheskoos täidavad, hoiavad ja edendavad riiki. Sõjaeelse Eesti Vabariigi kogemuste kohaselt hoiab mats kooli korras, kui tema oma majapidamine seda vähegi võimaldab. Seetõttu on hariduse edendamine ja toetamine märksa lihtsam tugeva maamajanduse puhul. See mõistagi vaid kinnitab, et regionaalse arengu efektiivseima toetamise kohaks on ka praegu koolivõrk. Nagu öeldud "Õppivas Eestis" - seda tuleb teha investeeringute, õpetajate palkade, õpilaste bussiliinide ja muu säärase toetamise kaudu. Parim poliitika, sealhulgas hariduspoliitika on see, kui hariduse kvaliteeti parandades suudame säilitada korrastatuse ja elujõulise asustatuse igas Eesti nurgas. Mitme objektiivse põhjuse tõttu on nähtavasti vältimatu, et linnalaste keskmine kirjatarkus on mõnevõrra suurem kui maalastel. Arvutiseerimine tuleb siin kindlasti edaspidi maale appi. Ometi on maalapsel vaieldamatud eelised emotsionaalsel pinnal, loodustunnetuse ja loodusega seotuse seisukohalt, hea ning terve alalhoidlikkuse, säästlikkuse ja konservatismi kandjana. Arvuti tehismaailmas viibimine ei asenda ega tohi kunagi asendada tegelikku Louvre'i, rääkimata Paganamaast, Matsalust või Kõrvemaast. Ükski eesmärk ei tohi olla selline, et see meil juured lõikaks, pinna jalge alt kaotaks. Väljapakutud hariduse arendamise ideed vajavad elluviimist. Tänan tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Tänan, Jaanus Männik! Kolleeg Krista Kilvet.

10:00 K. Kilvet

Austatud juhataja! Kolleegid! Kõigepealt ühinen kõigiga, kes on pidanud meie diskussiooni oluliseks ja tähtsaks. Ma ei nõustu nende kolleegidega, kes on öelnud, et meile esitatud alusdokumendid ei kõlba diskussiooniks. Iga alustöö väärib, et võtta seda alusdokumendina arvesse ja sealt edasi minna. Diskussiooni teema ei ole pelgalt haridus, vaid ühiskonna mudel tervikuna. Kindel ei saa küll olla, aga paistab, et suundumused on seatud infoühiskonda. Muud teed Eestil ei ole ja muid võimalusi meile ka ei pakuta. Infoühiskonna mõiste ise aga vajab defineerimist. Meie mõistame seda nii. See on uus ühiskonna arengutase, kus otsustavad ideed, nende kiire levik ja efektiivne elluviimine. Infoühiskonnas ei määra majandust mitte niivõrd kaupade, kui just ideede turg. Tootmine muutub aine transformatsioonist üha enam ideede siirdeks. Ühiskonnaliikme heaolu ei sõltu enam niivõrd aineliste hüvede tarbimise tasemest, kuivõrd võimalusest osa saada teabest, seda oma hüvanguks kasutada ning teavet iseseisvalt taasluua ja edasi anda. Nõnda saame meie aru infoühiskonnast. Infoühiskonnas saavad edukad olla ainult haritud kodanikud. Ei piisa üksikutest tippudest, kes on võimelised infot produtseerima ja ideid levitama. On vaja ka retsipienti, tarbijat, kes suudab ühiskonnaelus aktiivselt osaleda. Haridus kui kultuurifunktsioon toetub kodule, kultuuriinstitutsioonidele, massiteabesüsteemile, väljakujunenud eluviisidele ja koolisüsteemile. Kooliproblemaatika on üksnes osa laiemast haridusproblemaatikast. Riigieelarvelise raha kasutamise optimeerimiseks tuleb analüüsida riigi ja erasektori vajadusi kutse- ja erialade viisi ning need vajadused määratleda. Haridusnõudlus peab olema seotud koolitustellimusega. Sellest on siin palju räägitud. See on küsimus, millega on peaaegu viie aasta jooksul pidanud tegelema mitmed haridusministrid. Tänaseni ei ole suudetud vastata küsimusele, milliseid erialasid Eesti vajab. Sihtprogrammide väljatöötamist kutsehariduse nõudluse korrastamiseks on pidurdanud ka mõtteviis, et küll turg dikteerib. Leiame, et see on džunglitaktika ja metsik olelusvõitlus, küll ühe variandina võimalik, aga kas ikka otstarbekas. Kutseharidus on äärmiselt tähtis hariduse liik, kus haridustellimusel ja plaanilistel numbritel on oluline roll, selleks et viia ellu Eesti arengustsenaariume. Kahtlemata tuleb kõigile tagada võimalus haridust saada. Kahtlemata on oluline ka see, et lastel oleks kõht täis, tervis korras, kool kodule lähedal. Me arvame, et need on peamised asjad, mis lihtsalt peavad tagatud olema. Nendest üksi aga ei piisa. Peab olema ka motiiv ja sellest motiivist peavad kõik ühtemoodi aru saama. On hea, kui lapsevanemad teavad, et nende lapsed käivad koolis ja et see on üks hea asi. On hea, kui õpetajad teavad, miks on õpetajaamet hea amet. On hea, kui koolibürokraadid teavad, miks on haridusreform vajalik. On hea, kui ühiskond teab, miks oleme sidunud oma tuleviku, nagu ka mõni teine loodusressurssidelt vaene riik, hariduse arendamisega ning teeme panuse meile kättesaadavale loodusvarale - inimesele. Kõikidele nendele miksidele vastamiseks tuleb aga teada vastust ka küsimusele: kuidas me saame eesmärki saavutada? Üheks sammuks strateegiate väljatöötamisel loeti haridusfoorumi loomist. Haridusfoorumi struktuur oli välja töötatud selliselt, et see pidanuks tagama ühiskonna väga laia spektri huvide ning ettepanekute jõudmise mitmesuguste haridusinstitutsioonideni, sealt ministeeriumisse ning edasi Riigikoguni. Kuhu on haridusfoorumi ettepanekud jäänud? Kahtlemata on Riigikogu see paik, kus tehakse lõplikud otsused, millel on ka seaduse jõud. Eelmisel neljapäeval, kui ma õigesti mäletan või õigesti kuulsin, ütles haridusminister, et enne kui nemad saavad asuda ülesannet täitma, st hariduspoliitika kontseptuaalseid seisukohti välja töötama, peab Riigikogu langetama mitmesuguseid poliitilisi otsuseid. See on minu arvates järjekordne demagoogia näide. Riigikogu on ju valmis otsustama, kui tal on, mille üle otsustada. Kus on need võimalikud poliitilised valikud? Miks keegi neid ei sõnasta ja Riigikogu ette ei too? On ilmselge, et uue paradigma lisamine meie haridusnägemusse kui tervikusse on oluline. Tõepoolest, inimene õpib kogu elu. On selge ka see, et haridustemaatikasse peab olulise osana kuuluma ka õpetaja. Mitte ainult õpetaja palgaküsimus ei pea olema see, millega õpetaja isikut esile tuuakse. Õpetaja, hea õpetaja, on tõepoolest üks isevärki nähtus, mille defineerimiseks tuleb kasutada sõna "missioonitunne". Tõepoolest, me peame oskama õpetada ka õpetajaid ja see on tähtis ülesanne, millest on palju räägitud, aga mille täitmiseks ei ole veel piisavalt samme astutud. Kui erakondade programmilistes seisukohtades on haridusele antud sisuline roll, siis on see ainult tervitatav. Ma ei nõustu väitega, et haridus ei tohi olla valimiskampaania osa. Ta lausa peab seda olema. Ka minu ettekande algus pärines Arengupartei programmist. Aitäh!

10:00 Esimees

Suur tänu, Krista Kilvet. Kolleeg Ülo Peets.

10:00 Ü. Peets

Austatud juhataja, lugupeetav Riigikogu! Me arutame haridusteemasid, et arutelu alusel töötada välja hariduspoliitika otsuse eelnõu või hariduspoliitika kontseptsioon. Arutelu aluseks on kaks kirjalikku dokumenti: Vabariigi Presidendi Akadeemilise Nõukogu ettekanne "Õppiv Eesti" ja Eesti haridusstsenaariumid. Minu teada on sõnavõtte ja kõnesid üle 120 lehekülje. Nii et on materjali, mille alusel kontseptsioon välja töötada. Et ma kunagi noorpõlves olin mõne aasta kasvataja ja asendusõpetaja ning olen pikka aega olnud ka lastevanemate komitee esimees, siis julgen omalt poolt lisada mõne mõtte, mida võiks arvestada. Võib-olla tuleks hariduspoliitika aluseks võtta moto (kohendades seda natuke tänapäeva eluga), et kallimaks kui dollarikoormat tuleks siiski tarkust tunnistada. Eestis on aegade jooksul tekkinud koolivõrk, mis koosneb eri tasemega koolidest, mõnes kohas on algkool, mõnes kohas põhikool, teisal jälle keskkool või praegu gümnaasium. Seda ennatlikult ja kiirustades muutma hakata, arvestades ainult majanduslikku poolt, on minu meelest natukene saatuslik. See võib muuta nii mõnegi piirkonna inimeste vaimsuse, intelligentsuse taset. Oma küsimuses haridusministrile tõin ma näite, et kui Tartust viia ära Tartu Ülikool, kas siis Tartu vaimsuse tase jääb endiseks või ei jää. Kui koolis antava hariduse taset vähendada, näiteks likvideerides vanemad klassid, siis peab see olema hästi läbi kaalutud. Kui näiteks kaotatakse ära Meremäe keskkool, nagu praegu on Haridusministeeriumil kavas, ja keskkool jääb ainult Vastseliinasse, siis tõenäoliselt kaotab Meremäe piirkond sellest tugevalt, küll mitte kohe, vaid kunagi hiljem. Võib-olla oleks haridussüsteemi mõistlik siiski pidevalt täiendada ja koole juurde ehitada, nagu seda on eesti rahva ajaloos alati tehtud. Koolid ei pea olema suured ega võimsad, nad võivad olla väiksed ja peavad vastama piirkonna rahvaarvule ja inimeste vajadustele. Teine mõte, mis ka on siin kõlanud, on see, et hariduspoliitika algab tõepoolest õppejõudude ja õpetajate, kõigi pedagoogide täienduskoolitusest. Täienduskoolituse lõpptulemus peaks olema atesteerimine, millest peaks sõltuma edaspidine palgatase. See on oluline mõte. Ei tohi unustada seda, et õpetamise viljad või tulemus selgub aastaid, mõnikord isegi aastakümneid hiljem. Nii et kui juhtuvad mingid vead, siis on neid väga raske hiljem parandada või muuta. Tahaksin veel teha ühe märkuse või ettepaneku. Me räägime pidevalt "muukeelne rahvas" ja "muukeelne elanikkond". Ma arvan, et oleks paras aeg hakata täpsustama, millistest rahvustest ja nende keeltest, nende koolidest, nende muredest me räägime, kas venelastest, venekeelsest elanikkonnast, ukrainlastest, sakslastest, lätlastest, leedulastest või juutidest. Kui me räägime muukeelsetest, siis me mõtleme venelasi, kui me räägime venelastest, siis me mõtleme muukeelseid. Ma arvan, et oleks aeg ka see ära parandada, vähemalt hariduskontseptsioonis. Kui me räägime mingist rahvast, vähemusrahvast, siis tuleb selgelt välja öelda, millest me räägime. Kogu hariduspoliitika aluseks peaks siiski olema rahvuslik kasvatustöö. See algab kodust ja kujuneb kodusel kasvatusel. Aga kodune kasvatus kujuneb riikliku hariduspoliitika alusel. Meie edaspidine hariduspoliitika peab olema tihedas kontaktis Euroopa kultuuriga. Samuti peab see hariduspoliitika vastama meie rahva ja riigi nõuetele ning ka meie majanduslikele võimalustele, ehkki majanduslikke võimalusi aluseks võtta ei tohiks. Ma arvan, et hariduspoliitikat peaks käsitlema ka laiemalt. Minu arvates on siin vähemalt neli põhiosa. Peaks olema riiklik haridus, võiks olla rahvuslik haridus, kristlik-kõlbeline haridus ja demokraatlik haridus. Mida ma nende all mõtlen? Riiklik haridus peab kasvatama inimeses, kodanikus, armastust ja lugupidamist oma riigi vastu ning tahet jääda igas olukorras truuks oma riigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Rahvuslik haridus peab arendama eesti rahva traditsioone, elulisi vajadusi ja kasvatama armastust eesti rahva, Eestimaa ja Eesti maamulla vastu. Kristlik-kõlbeline haridus, millest meil on tõenäoliselt praegu väga suur puudus, peab kasvatama inimesed töökateks ja kõlbelisteks isiksusteks, et kaoks ära selline suhtumine: kui ma seadust rikkunud ei ole, siis olen õigesti käitunud. See ei ole kõlbeline. Demokraatlik haridus peab olema kättesaadav kõikidele rahvakihtidele. Kogu haridustöö peab tuginema tugevale algharidusele. Lõpetuseks ütlen ma, et rahva haridust ei tohi mõõta tippudega, vaid seda tuleb mõõta rahva üldharidusliku tasemega. Tänan!

10:00 Esimees

Suur tänu, Ülo Peets! Kolleeg Siim Kallas.

10:00 S. Kallas

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Tänases Eestis pole inimest, kes ei mõistaks hariduse tähtsust ja vajalikkust. Pole enam sellist taksojuhti, restorani uksehoidjat ega kingapoe müüjat, kes võiks kaastunde ja üleolekuga haritlast silmitseda. Üks selline tegelane küsis minult kord, kui palju ma pärast 8. klassi õppinud olen. Vastasin, et 11 aastat. "Ja mis su palk on?" küsis ta selle peale muiates. Praegu

teab igaüks, missuguseid piinarikkaid teste tuleb teha, et hästitasuvale töökohale pretendeerida, ja kui tähtsal kohal on nendes testides professionaalne ettevalmistus, haridus. Niisiis, rääkides haridusest Eestis ei küsi me mitte kas, vaid kuidas. Meie ühiskond tahab õppida. Õppida tahavad nii koolieas kui ka vanemad inimesed. Eri variantides on siin saalis kõlanud tees: meie arvame, et kõik peavad õppima. Seda pole vaja kellelegi seletada. Me otsime täna vastust küsimusele, kas meie haridussüsteem, meie õppeasutuste töö, meie hariduskorraldus ja riigi loodud tingimused hariduse saamiseks vastavad õppida sooviva ühiskonna ootustele või mitte. Vastus on pigem eitav. Meie haridusasutustest saadav haridus on halvema kvaliteediga, kui vajavad tänased tööotsijad, kes soovivad maailmas edukalt läbi lüüa. Õppijatel on vähe võimalusi pakutava hariduse kvaliteeti mõjutada. Heade ja halbade õpetajate töökoormuse ja töötasu jaotus ei ole õiglane, head õpetajad saavad liiga vähe ja halvad õpetajad liiga palju palka. Õppeasutuste materiaalne baas on kaugel maas aja nõuetest. Hariduse rahastamise süsteem on kohmakas ja vähetõhus, asendades tegelikult õppimise rahastamise haridusasutuste ülalpidamise tagamisega, mis on kaks ise asja. Haridussüsteemis on levimas kaootiline õppemaksu võtmise kord, millel on vähe ühist hariduse efektiivsema majandamisega ning mis tekitab nii sotsiaalseid kui ka korralduslikke pingeid. Meie haridussüsteemis vohab silmakirjalikkus. Räägitakse tasuta haridusest, mis tagaks justkui kõigile võrdse juurdepääsu haridusele. Tegelikult eksisteerib suur ebavõrdsus. On olemas eliitkoolid, mis, kummaline küll, saavad maksumaksja käest rohkem raha kui teised, seaduse järgi samas staatuses koolid. Eliitkoolid valivad õpilasi, korraldades katseid isegi juba põhikooli pääsemiseks. Mis ettekujutuse saavad nende koolide õpilased sotsiaalsest õiglusest? Ma olen koolide diferentseerimise kindel pooldaja, aga eliitkoolid ei tohi tekkida maksumaksja raha eest. Sest sellisel juhul tekib küsimus, kes valib sinna õpilasi ja millise õigusega. Tänases Eestis võiks Einstein jääda hea hariduseta, kui tal pole näiteks piisavalt tutvusi või kui ta ei ela õiges kohas. Ei saa olla nii, et intelligents kasvab ainult Tallinnas ja Tartus. Me oleme Reformierakonnas põhjalikult analüüsinud nii dokumenti "Õppiv Eesti" kui ka Haridusministeeriumis valmivat haridusstrateegia töövarianti. Igati kiiduväärseks tuleb pidada nende koostajate soovi mingi strateegiline sõna öelda, kuid see ülesanne on koostajatele väga raskeks osutunud. Me võime öelda, et need dokumendid on liiga pikad, lohisevad, üksikasjadesse uppuvad. Nende kohta võib täpselt sama pika kriitika kirjutada kui need dokumendid ise. Peamine on aga see, et nad ei sisalda olulisi valikuid ja neis libisetakse üle ebameeldivatest, tundlikest teemadest. Näiteks pannakse ette reorganiseerida Haridusministeerium. Aga kuidas? Soovitatakse atesteerida koolijuhid. Miks ja kuidas? Tehakse ettepanek käivitada radikaalne kutsehariduse reform. See on õige, ainult et kuidas seda teha. Või võtame ühe kõige olulisema ettepaneku: suurendada hariduskulutusi 7,3%-ni sisemajanduse kogutoodangust. Kuidas seda teha? Kas vähendada eelarves teisi kulutusi, näiteks korrakaitseks mõeldud raha, ja suunata see haridusse või suurendada makse või lisada eelarvelistele kulutustele õppemaks? Kui nii, siis kes ja kuidas hakkab maksma? Kui ma olen kas õppija, lapsevanem või maksumaksja ja mulle öeldakse, et ühiskond on otsustanud minult õppimise eest rohkem raha võtta, siis tahan ma teada, mille eest, kuhu see raha läheb ja mille eest ma maksan. Kas me haridussüsteemis saavutame ilma midagi ümber korraldamata, lihtsalt rahaeraldisi suurendades ka õpetuse kvaliteedi paranemist? Kahtlen selles. Me seisame sageli vastamisi riiklike õppeasutuste korporatsiooniga, kelle jaoks nende ülalpidamise probleem ongi Eesti haridusstrateegia. Ei saa olla nõus Jaak Aaviksoo väitega, et selle raha eest, mis riik haridusele annab, ei saagi midagi paremat tahta. Kuidas siis nii? Kas siis, kui rahaeraldisi suurendatakse, võib sedasama väita? Reformierakonnal on valmimas hariduskorralduse parandamise kava, mida me kavatseme lähema kuu jooksul oma volikogus arutada. Meie lühikeste teeside lähtepunktiks on õppija ja tema soov õppida. Õppija ilma motivatsioonita on nagu ahi ilma tuleta. Õppeasutused peavad pidevalt muutuma, et anda õppida soovijale parim võimalik koolitus. Riik omakorda peab looma tingimused, et õppeasutused saaksid ajaga kaasas käia. Kõik, kes soovivad õppida, peavad saama seda teha. Samas peavad õppeasutuste uksed jääma suletuks neile, kes ei taha õppida, vaid soovivad õppeasutuses lihtsalt viibida, isegi kui nad on valmis selle eest maksma. Kesk- ja kõrgharidus on vabatahtlik. Kesk- ja kõrgemad õppeasutused tuleks reorganiseerida eraõiguslikeks juriidilisteks isikuteks, mis hakkavad kuuluma kas eraomanikele või mitmesugustele sihtasutustele. Loomulikult on võimalikud ka harvad erijuhtumid, kus kool kuulub riigile või omavalitsusele. Õppeasutusele tuleb õppimise eest maksta, teenuse hind kujuneb õpetamisteenusest lähtudes. Maksta võib õppija ise, seda võib teha maksumaksja, seda võib teha kolmas sektor, seda võivad teha sponsorid. Tähtis on aga, et maksmine toimub õppija kaudu. Riigipoolne hariduse rahastamine peab kindlasti jääma. Selleks võiks näiteks luua hariduse finantseerimise sihtasutuse, mille võiks asutada ka Tartusse. See asutus maksab õppijale kinni

kas kõik kulutused või osa nendest, olenemata sellest, mis asutuses keegi õpib. Osa rahast võiks minna otsetoetusteks, osa õppelaenu intresside katmiseks jne. Eramajanduse, eraalgatuse sisseviimine haridussüsteemi lubab lõplikult lahendada õpetajate palgaküsimuse. Juba täna on erakõrgkoolid valmis maksma õppejõududele soliidset palka. Siis muutub õpetajaamet ühiskonnas ka rahaliselt prestiižikaks ja väärtustab sellega veel ühe haritlaste ameti. Samuti lubab eramajandus hariduses kiiresti lahendada vajalike investeeringute probleemid. Alles ulatuslike ümberkorralduste järel saame öelda, kui suured hakkavad olema kulutused haridusele, kas nad on 8, 7 või 6% sisemajanduse kogutoodangust. Haridus vajab suuri ümberkorraldusi. Meile öeldakse, et me peame langetama tähtsaid otsuseid. Nõus. Kuid kus on nende otsuste projektid? Kus on valikud, mida me tegema peame? Ka Krista Kilvet rääkis peaaegu sedasama. Tänan teid!

10:00 Esimees
Suur tänu, Siim Kallas! Palun kõnepulti Enn Tarto!

10:00 E. Tarto
Austatud istungi juhataja! Austatud kolleegid! Ma olen samuti tutvunud kõnesolevate dokumentidega, eelkõige dokumendiga "Õppiv Eesti". Tahaksin jagada teiega mõningaid mõtteid. Nendes dokumentides kas ei ole üldse või on väga vähe juttu koolieelsest haridusest. Koolieelset haridust antakse nii peres, mitmesugustes pühapäevakoolides, lasteaedades kui ka teistes lasteasutustes. See valdkond vajaks samuti lähemat käsitlemist. Teiseks, meile esitatud dokumentides pole juttu ühest hariduse liigist, riigikaitsealasest haridusest. Me teame, et riigikaitsealases hariduses on meil suuri probleeme, selle üle käivad vaidlused. Võib ju öelda, et see on üks kutsehariduse liik, aga ta on siiski niivõrd oluline liik, et seda peaks eraldi käsitlema. Dokumendi "Õppiv Eesti" 16. punkt puudutab vihjamisi ühte väga olulist asjaolu. "Haridusel on oluline roll üle-euroopalise (ja üleilmse) integratsiooni tagamisel ning rahvuse osaluse kindlustamisel rahvusvahelises tööjaotuses. Samas on rahvusliku hariduse edendamine peamiseks garantiiks rahvusliku identiteedi säilitamiseks integratsiooniprotsessis." Niipaljuke siin siis oli juttu sellest, et haridus peab sisaldama ka selliseid mõisteid nagu isamaaline kasvatus ja patriootiliste tunnete süvendamine. Paljud keeleteadlased on öelnud, et lähema 50 aasta jooksul jääb infoühiskonna arengu tõttu maailma 2500 keelest järele umbes 500. Loomulikult peame me seda arvestama ja tagama, et nende väljavalitud 500 hulgas oleks ka eesti keel. Me oleme siin maailmas näinud juba paljusid asju, tulid aurumasinad jne. Alati lükati rahvuslik kultuur tagaplaanile. Aga lõpuks tuli ikkagi välja, et ainult olud ja võimalused on uued, aga põhisisu on jäänud samaks. Meie hariduspoliitika nurgakiviks peab ikkagi olema see, et tuleb tagada eesti rahvuse ja Eesti riigi püsimajäämine. Lõpetuseks tahaksin rõhutada, et demokraatia on enam-vähem söönud inimestele sobiv valitsemisstruktuur. Neile, kes on päris näljased, demokraatia ei sobi ja sel juhul on seal mingisugused muud vormid, mitte demokraatia. Aga selleks, et haridust omandada, peab lapsel siiski kõht täis olema. Seetõttu arvan ma, et tasuta koolilõunad peaksid olema põhikoolides tagatud. Kui on neid, kes ei soovi tasuta lõunat, kes saavad ise hakkama, need võivad ju sellest loobuda. Aitäh!

10:00 Esimees
Tänan, Enn Tarto! Palun kõnepulti Jaanus Betlemi!

10:00 J. Betlem
Austatud härra esimees, lugupeetud kolleegid! Me oleme kolmel päeval kõnelnud sellest, kuidas arendada haridusasutuste võrku ning kuidas seda võrku rahastada. Meid huvitavad arengukavad, kontseptsioonid, struktuurid, süsteemid. Kõik see on vähemalt sõnades kena. Kõik on ühel meelel selles, et antava hariduse tase peab olema kõrge ja õpetajate palk peab olema tehtud töö vääriline. Kuid haridustöö king pigistab minu arvates kõige enam hoopis koolituse sisu ja metoodika koha pealt. Paraku on see meie aruteludes kõlavate loosungite varju jäänud. Haridustöö eesmärk on ilmselt aidata kujuneda täisväärtuslikel inimestel, kellel on avatud ja tundlik meel; kes ühelt poolt on võimalikult eelarvamustevabad ja teiselt poolt teadlikult vastutustundlikud; kellel on tahe ennast arendada ja teostada. Kuid inimesed on oma sünnipärastelt eeldustelt, võimetelt ja huvidelt erinevad. Seda ei saa pahaks panna. Vastupidi, seda tuleb arvestada ja respekteerida. Ning haridussüsteemi üks eesmärk peaks olema võimaldada erinevate võimete ja eeldustega lastel valida endale võimalikult sobiv õppimisviis. See omakorda eeldab vabanemist hariduse liigse standardiseerimise ja reglementeerimise

püüetest, aga eelkõige kivinenud mõttestampidest ja hirmudest. Mida me siis kardame? Massimeedia põhjal otsustades eelkõige iseennast, oma lapsi, nende käitumise iseärasusi. Kardame õpilaste mässumeelsust õpetajate suhtes ning õigustame vastukaaluks sageli õpetajate jõuvõtteid õpilaste suhtes. Õigustame nn kõvakäelist kasvatust, eelistame seda mõistmisele, mis nõuab palju rohkem, kui enamik meist anda suudab. Siit tulenevad minu arvates peamised probleemid. Vaadake, kuidas mitmed meist, justkui arukad inimesed, materdavad Steineri või Waldorfi kooli ning teisigi koole, kus kasutatakse õpilaste hingeelu ja individuaalset eripära arvestavat metoodikat. Vaadakem, milline on enamiku suhtumine kristlikesse väärtustesse ning religioossetesse maailmakäsitlustesse. Soov piirata inimeste hingelist ja vaimset arengut istub paljude poliitikute ja bürokraatide alateadvuses. Seda häbenetakse endale tunnistada, sest kõik uus äratab ju hirmu, kuna tekitab küsimusi, millele stampvastused puuduvad. Meie suhtumine inimesesse ja tema vaimsesse eneseteostusse, meie eelarvamused, hirmud ja mõttestambid on minu arvates põhiline, mis segab edukat hariduspoliitikat. Rahanappus ja muud probleemid, millega me nii ägedalt heitleme, on kivistunud stampidesse kammitsetud tegevuse tagajärg, mitte lonkava hariduspoliitika põhjus. Niisiis, vaadakem kõigepealt enestesse ning alles seejärel tormakem maailma ja sealhulgas hariduspoliitikat muutma. Vastasel korral võime hariduse edendamise kõlava loosungi all jõuda hoopis sinna, kuhu me ennegi kõlavate fraasidega ja võimsate loosungitega oleme jõudnud. Tänan tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Suur tänu, Jaanus Betlem! Kolleeg Peeter Lorents.

10:00 P. Lorents

Lugupeetud härra juhataja, austatud kolleegid! Ma tulin siia tänu kolleeg Lippmaa mõjuvale koputusele minu muidu küllalt pehmele ja venivale südametunnistusele. Ma tahan kõnelda mõnest hariduse ja koolituse aspektist, mis võib-olla tunduvad teile natukene ootamatutena. Ma alustaksin veidi filosofeerivalt sellest, et ühiskonna normaalseks funktsioneerimiseks peavad tema funktsioonid olema ka normaalselt täidetud. Ühiskonnal on mitmesuguseid funktsioone, näiteks ühiskonnaliikmete tervise eest hoolitsemine, transpordi ja liikluse korraldamine, energiaga varustamine jne. Julgen väita, et ükski nendest funktsioonidest ei saa olla normaalselt täidetud, kui selles valdkonnas ei tegutse inimesi, kellel on asjakohane ettevalmistus haridusliku püramiidi alusest tipuni välja. Arvan, et keegi meist ei söandaks minna oma tervist parandama või hädasid kurtma tervishoiuasutusse, rääkimata tervishoiusüsteemist, kus ei ole mitte ühtegi ülikooli lõpetanud meditsiinitöötajat. Vaevalt et keegi meist julgeks töötada või elada ruumis või hoones, kus torude, traatide, tugikonstruktsioonide ja muu säärase projekteerimist ning paigaldamist ei ole juhtinud mitte ükski kõrgharidusega insener. Samas arvame me millegipärast, et riigikaitse ja riigi julgeoleku valdkondades, mis peaksid olema ju seotud sellega, mis meile on väga, väga armas, nimelt meie oma ja meie lähedaste elu, meie kodude ja vara puutumatus, võiksid toimida spetsialistid, kes on saanud ainult aastase või veelgi lühema ettevalmistuse mingitel kursustel või üsna madalat kvalifikatsiooni andvates õppeasutustes. Vaadakem realistidena, mis toimub maailmas. Eile oleks olnud väga kasulik vaadata telekanalist "Discovery" saadet tänapäeva sõjapidamise tehnoloogiast. Põhiliselt on see infotehnoloogia, mitmesugused kõrge tasemega insener-tehnilised lahendused jne, mis on orienteeritud individuaalsele sõjapidajale, kes peab olema väga tark inimene. Rääkimata sellest, et sõda ei ole enam niisugune, nagu ta vanasti oli, kui toredad noored läikivate mõõkadega husaarid sõitsid puristavate hobustega, kõikidel vanadel emakestel oli pisar silmanurgas ja neidudel põksusid südamed põues. Nii uhkelt see asi enam ei käi. See ei ole enam nii romantiline. Ei ole enam piiri sõjategevuse ja kuritegevuse vahel. Üks hea ettevalmistusega arvutispetsialist võib tegelikult rivist välja lüüa ka niisuguse riigi nagu Ameerika Ühendriigid. Siit järeldub, et meie ettevalmistus peab olema nõutaval tasemel, kui me tahame oma riiki ja eelkõige oma riigi kodanikke säästa. Nüüd aga vaatame, mis toimub. Riigikaitse Akadeemia kiratseb siiamaani. Uus sõjaväeline õppeasutus meie ohvitseride koolitamiseks ei ole samuti jalgu alla saanud. Eelarve hakkab valmis saama. Kolleegid, ma panen teile väga südamele, suhtume sellesse asjasse tõsiselt, muidu me jääme hätta. Meie oma kodud jäävad kaitseta, samuti jäävad tõhusa kaitseta meie heaolu, tervis ja elu. Ja veel üks asi. Ma soovitaksin kaitseväeteenistusest kõneldes hakata kasutama natuke teistsuguseid termineid. Ei ole vaja rääkida mingisugusest riigi või rahva teenimisest, ei ole vaja rääkida mingist pühast kohustusest ja muudest säärastest asjadest, mis praktilisele inimesele võivad jääda elukaugeks. Räägime sellest, et meie kaitseväeosad on eelkõige koolituskeskused, kus antakse just seda algset haridust riigikaitse alal. Nii

nagu keemiat õpitakse ikkagi keemiaklassis, kus on tõmbekapid, veed, gaasid ja muud säärased hädavajalikud asjad, niisamuti tuleb ka relvadega tegutsemist, enda ja teiste hoidmist ning kaitsmist nende relvade eest õppida selleks sobivas keskkonnas. Ja kõike seda kvalifitseeritud spetsialistide käe all. Nähkem ka riigikaitse korralduse ning arengu juures eksisteerivaid olulisi haridusprobleeme. Aitäh!

10:00 Esimees
Tänan, Peeter Lorents! Kolleeg Lembit Arro.

10:00 L. Arro
Lugupeetud Riigikogu! Eesti luuletaja on öelnud luuletuses "Päikesele": "Kaob kord eestlaste keele kõla - ära siis sinagi tõuse ja ela!" Tihtipeale nõuame me eesti keele oskust muulastelt, kuid kahjuks peab tõdema, et paljud meie oma eesti lapsed ei oska eesti keelt. Ma mäletan, et kui mina läksin 8-aastaselt kooli, siis, seetõttu et meil oli suur pere, kokku seitse last, mina olin neljas, oskasin ma juba tänu vanematele vendadele lugeda. Enne kooli oli mul juba läbi loetud raamatud "Tasuja", "Villu võitlused", "Nimed marmortahvlil" ja mitmed teised. Nüüd, käies koolides, ka on minu abikaasa ajalooõpetaja Kaiu koolis, olen näinud, et paljud 6., 7. ja isegi 9. klassi lapsed ei oska vajalikul tasemel lugeda. Nad ei ole võimelised näiteks ajalooõpikust aru saama, mis seal on kirjutatud. Ka tehakse kontrolltöid kirjutades tohutult palju kirjavigu. Siit võib teha järelduse, et täiskasvanute koolitamise kõrval tuleb tähelepanu pöörata eelkooliealistele lastele, olgu kodus või lasteaias. Kui inimene ei oska lugeda, siis jääb tema areng eluks ajaks toppama, tal pole võimalik minna kõrgkooli või õppida võõrkeeli. See on väga oluline probleem. Nüüd mõnest väiksemast asjast. Ma esitasin nende kohta küsimused ka, kuid haridusministrilt konkreetset vastust ei saanud. Praegustes projektides on kirjutatud, et tahetakse pikendada 7. kuni 9. klasside õppeaega kahe nädala võrra. Ma olen õpetajatega seda probleemi arutanud ja enamik õpetajaid on selle vastu. Kevadel on lapsed tüdinud, väsinud, kõik ootavad suvepuhkust ja õppimisest midagi eriti välja ei tule. Ka jäävad paljud õpilased järeltöödele. Õpetajatel on suvel täienduskursused ja õppused. 15. augustil peavad nad aga juba koolis olema. Õpetajad kardavad, et õppeaasta pikendamise korral ei saa ka nemad õiget suvepuhkust. Teine probleem on põhikoolis koolikohustuse pikendamine 18-aastaseks saamiseni. On siiski ka neid õpilasi, kes jäävad istuma. Kujutage ette, et koolis käivad 18-aastased poisid või daamid ja nad on teiste laste hulgas. Siis tekib igasuguseid probleeme. Need vanemad poisid teevad juba suitsu, tarvitavad alkoholi, kurameerivad jne. Kas on ikka õige koolikohustust pikendada ja neid koolis pidada? Võib-olla tuleks nende jaoks korraldada õppimist eksternina või õhtul teistest eraldi. Nad on ju ikkagi, ausalt öeldes, täiskasvanud. Probleemne on ka praegune olukord, kus vallad peavad maksma teisele vallale raha, kui lapsed lähevad oma vallast teise valla kooli. Seadus lubab praegu vanemal panna oma laps ükskõik mis kooli. Tihtipeale pannakse aga laps sellepärast teise kooli, et on kas siis õpetajatega või kooli juhtkonnaga tülli mindud. Vald peab aga sellele teisele koolile hakkama maksma lapse ülalpidamise raha, mis võib olla mõni tuhat krooni lapse kohta. Kuid õpetaja palk või pearaha läheb nagunii sinna kooli. See on ka õige, sest õpetaja töökoormus suureneb, kui lapsi juurde tuleb, või väheneb, kui lapsi ära läheb. Kuid valla makstav raha on mõeldud kooli ülalpidamiseks. See on kütte- ja koristamisraha. Koolimaja tuleb ju ikkagi kütta, olgu seal viis last vähem või rohkem. Mina leian, et see probleem tuleks lahendada vähemalt põhikooli osas. Gümnaasium on teine asi, see hõlmab ümbruskonna valdasid, võib-olla sellel puhul on see maks õigustatud. Aitäh!

10:00 Esimees
Suur tänu, Lembit Arro! Ekraan on tühi. Lugupeetud kolleegid, kas võin teha ettepaneku läbirääkimiste lõpetamiseks? Austatud Riigikogu, panen hääletusele läbirääkimiste lõpetamise. Palun võtta seisukoht! Läbirääkimiste lõpetamise poolt on 37 Riigikogu liiget, vastu on 3, erapooletuid on 2. Läbirääkimised on lõpetatud. Seaduse loogikast tulenevalt lõpeb arutelu lõppsõnaga. Kas ettekandja soovib sõna? Kolleeg Talvi Märja.

10:00 T. Märja
Austatud Riigikogu esimees, head kolleegid ja külalised, kes siia on veel jäänud! Ettekannete, küsimuste-vastuste ja sõnavõttude maraton hariduspoliitika valdkonnas on lõppenud. Lubage mul teha mõned kokkuvõtvad märkused. Kõigepealt vastus küsimusele, kas oli vaja korraldada diskussiooni, kui selle väljundiks pole ei haridusstrateegia, -kontseptsioon ega ka hariduse arengukava, kui pole paberil otsust,

mis viiks tegudeni. Ühelt poolt võiks nagu nõustuda nendega, kes pessimistlikult väitsid, et jälle jutustatakse, tulemust ehk edasiminekut haridusprobleemide lahendamisel aga pole. Tuleb nõustuda, et haridusprobleemid on suures osas juba aastaid olnud ühed ja samad. Selle tõestuseks olgu minu käes olev ajaleheväljalõige, kus on kirjas intervjuu haridusministriga, millel on kaks alapealkirja: "Kool algab siiski 1. septembril" ja "Õpetajate palk tõuseb". On ju tuttavad teemad? Jah, mõlemad on täna üliaktuaalsed. Siiski te eksite, kui arvate, et tegemist on aastaga 1998 ja haridusminister Mait Klaasseniga. Intervjuu on tehtud haridusminister Rein Loiguga 30. novembril 1990. aastal. Diskuteerime seega nende probleemide üle juba kaheksandat aastat, kuid kõiki rahuldavat lahendust ikka veel pole. Ometi ei saa nõustuda kolleeg Mart Laariga, kes väitis, et selle põhjuseks on praeguse valitsuse ja koalitsiooni saamatus. Alates 1990. aastast on meil valitsus vahetunud kaheksa korda ja koos sellega on vahetunud ka kaheksa haridusministrit. Mitte ükski eelmistest valitsustest, sealhulgas ka Mart Laari juhitud valitsus, pole nii jõuliselt tõstatanud küsimust hariduse radikaalsest reformimisest kui praegune valitsus. Küllap ka meie kõigi valmisolek ja tahe jõuda selles valdkonnas poliitilise kokkuleppeni on täna märgatavalt suurem kui veel mõni aasta tagasi. Sellepärast julgen väita, et kolm päeva ehk kolm Riigikogu istungit kestnud haridusarutelu on olnud väärtuslik ning on näidanud, kes meist on tegelikult valmis haridussüsteemi muutma, kes aga tegeleb pisiprobleemidega ja väärtustab haridust vaid näiliselt. Oleme astunud pika sammu lähemale otsustavatele tegudele. Nagu oma põhiettekandes, nii ütlen ka nüüd, et ärgem mõõtkem hariduse väärtustamist ega edusamme haridusprobleemide lahendamisel ainult õpetajate palganumbriga, nagu kahjuks seda ikka veel teevad mitmed haridussubjektid, vaid mõelgem tunduvalt laiemalt. Haridus on meie kõigi probleem, sest igaüks meist peab end harima pidevalt - täna, homme ja ülehomme. Kui me seda ei näe ega mõista, kui me ei suuda ette kujutada õppivat ühiskonda ega ennast selles ühiskonnas, ei saavuta me tõenäoliselt mitte kunagi edu hariduse reformimisel. Usun siiski, et me tuleme sellega toime. Tänan teid kõiki aktiivse osalemise eest ning paljude heade ettepanekute eest! Luban, et kultuurikomisjon töötab need läbi ja teeb nendest omad järeldused. Soovin meile kõigile edu haridusalaste otsuste vastuvõtmisel! Aitäh veel kord ka Riigikogu juhatusele mõistva suhtumise eest! Tänan tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Tänan, Talvi Märja! Kas lõppsõnaks soovivad sõna ka kaasettekandjad? Neid saalis näha ei ole. Kas fraktsioonide volitatud esindajad soovivad sõna? Ei. Austatud Riigikogu, sellega on meie arutelu Eesti hariduspoliitikast lõppenud. Tänan!

---

3. 10:00 Otsuse "Ott Järvesaare Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" eelnõu (829 OE) arutelu

10:00 Esimees

Oleme jõudnud meie tänase järgmise päevakorrapunkti juurde. Selleks on Riigikogu juhatuse algatatud Riigikogu otsuse "Ott Järvesaare Riigikohtu liikme ametisse nimetamine" eelnõu. Ma palun ettekandeks täiskogu kõnepulti Riigikogu aseesimehe Tunne Kelami.

10:00 T. Kelam

Lugupeetud esimees! Lugupeetud kolleegid! Riigikogu juhatuse liikmena on mul au sisse juhatada otsuse eelnõu arutelu härra Ott Järvesaare Riigikohtu liikme ametisse nimetamise kohta. Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 65 nimetab Riigikohtu liikmed ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Teatavasti vabanes üks Riigikohtu liikme ametikoht käesoleva aasta 20. märtsil seoses Herbert Lindmäe Riigikohtu liikme ametist vabastamisega tema pensionilemineku tõttu. Käesoleva aasta 30. märtsil tegi Riigikohtu esimees Rait Maruste Riigikogule ettepaneku nimetada härra Ott Järvesaar Riigikohtu liikmeks. Riigikohtu üldkogu oli eelnevalt oma 11. märtsi istungil otsustanud toetada härra Ott Järvesaare kandidatuuri. Vastavalt Riigikogu kodukorra seaduse §-le 50 esitab Riigikohtu esimehe ettepanekul ametiisiku ametisse nimetamise Riigikogu otsuse eelnõu Riigikogu menetlusse Riigikogu juhatus. Härra Järvesaar on töötanud kohtunikuna aastast 1985, alguses Jõgeva Maakohtus ning aastast 1993 Tartu Ringkonnakohtus. Tänan!

10:00 Esimees

Suur tänu, Tunne Kelam! Kas kolleegidel on ettekandjale küsimusi? Näib, et ei. Austatud kolleegid! Enne, kui ma annan sõna juhtivkomisjoni esindajale, tuletan teile meelde, et nimetatud otsuse eelnõu arutelu reguleerib meie kodukorra seaduse § 107. Riigikogu liikmetel on õigus esitada kaks suulist küsimust. Kirjalikke küsimusi ei esitata. Ametiisikukandidaadil on õigus esineda kuni kümneminutise ettekandega, pärast seda saavad Riigikogu liikmed 20 minuti jooksul esitada kandidaadile küsimusi. Avatakse läbirääkimised. Muudatusettepanekuid esitada ei saa. Lõppsõnaga on õigus esineda eelnõu algatajal, juhtivkomisjoni esindajal ja fraktsioonide volitatud esindajatel. Lõpphääletus on Riigikogu kodukorra seaduse § 66 punkti 3 alusel salajane. Otsuse vastuvõtmiseks on nõutav lihthäälteenamus. Lugupeetud kolleegid, palun kaasettekandeks Riigikogu kõnepulti õiguskomisjoni aseesimehe Tõnis Seesmaa!

10:00 T. Seesmaa

Härra esimees! Lugupeetud kolleegid! Riigikohtu liikme ametikoht vabanes 20. märtsil 1998. aastal seoses Riigikohtu liikme Herbert Lindmäe ametist vabastamisega pensionilemineku tõttu. Teade avalduste vastuvõtmise kohta kandideerimiseks Riigikohtu liikme vakantsele kohale ilmus Riigi Teataja Lisas number 32/33 4. veebruaril 1998. aastal. Informatsioon ilmus ka ajakirjanduses. Riigikohtu liikme vakantsele kohale kandideerimiseks esitasid avalduse Tartu Ringkonnakohtu kohtunik Ott Järvesaar ning Võru Maakohtu kohtunik Vambola Olli. Riigikohtu üldkogu otsustas oma 11. märtsi 1998. aasta istungil toetada Ott Järvesaare kandidatuuri. Ott Järvesaar on sündinud 10. juulil 1957. aastal Pärnu maakonnas. 1983. aastal lõpetas ta Tartu Ülikooli õigusteaduskonna. Ott Järvesaar on töötanud kohtunikuna alates 1985. aastast, aastatel 1985-1993 Jõgeva Maakohtus, alates 1993. aastast Tartu Ringkonnakohtus. Käesoleval ajal on Ott Järvesaar Tartu Ringkonnakohtu kriminaalkolleegiumi esimees. 5. mail olid õiguskomisjoni kutsutud härra Järvesaar ja Riigikohtu esimees härra Maruste. Õiguskomisjon palus osaleda ka fraktsioonide esindajatel, et neil oleks võimalik kandidaati küsitleda ja temaga tutvuda. Komisjoni istungile tulid fraktsioonide esindajad Liia Hänni ja Jüri Adams. Komisjonis tutvustas kandidaat oma elulugu ja vastas komisjoni liikmete ning külaliste küsimustele. Vestluse käigus tundus, et härra Järvesaar valdab hästi kriminaalõiguse, kriminaalmenetluse ja kohtupidamisega seotud teemasid. Otsust sellel päeval vastu ei võetud. Õiguskomisjon arutas Ott Järvesaare kandidatuuri ka 11. mail. Arutelul käsitleti härra Järvesaare kandidatuuri positiivseid külgi: professionaalsust, enam kui 10-aastast töökogemust kohtunikuna, põhjalikkust ja muud. Arutelu käigus selgus, et komisjoni liikmetel on ka mõningaid kahtlusi Ott Järvesaare kandidatuuri suhtes. Need on vähene võõrkeelteoskus ning ka see, et kandidaat on osalenud paaril Nõukogude armeest kõrvalehoidjate protsessil. Küsimusi tekitas ka kuni 1991. aastani NLKP liikmeks olek. Tekkis küsimus, et kas praegune Riigikohtu esimees ikka peab püüdma riigikohtuniku kohta täita enne oma minekut Euroopa Inimõiguste Kohtusse või võiks selle ülesande jätta uuele esimehele. Samas märgiti, et fraktsioonidelt ei laekunud seisukohti Ott Järvesaare kandidatuuri kohta. Märgiti ka seda, et kohtunike hulgas peetakse härra Järvesaart professionaaliks, oma ala hästi tundvaks spetsialistiks. Komisjon otsustas esitada Riigikogule Ott Järvesaare kandidatuuri Riigikohtu liikme ametisse nimetamiseks. Otsus võeti vastu 7 poolt- ja 2 vastuhäälega.

10:00 Esimees

Suur tänu, Tõnis Seesmaa! Kas kolleegidel on kaasettekandjale küsimusi? Toomas Alatalu, palun esimesena!

10:00 T. Alatalu

Aitäh! Kui ma õigesti aru saan, siis rohkem ettekandeid ei tule ja härra Seesmaa on viimane, kellele saab küsimusi esitada. Minu küsimus on järgmine. Peaks ikkagi olema normaalne, et kui üks riiklikult tähtis ametikoht jääb tühjaks, siis peaaegu juba järgmisel päeval oleks uus mees asemel, nii nagu see demokraatlikes riikides tavaks on. Kui te arutasite Riigikohtu esimehe ja teiste juuresolekul seda konkreetset kandidatuuri, kas siis ei tekkinud ka see küsimus? Oli ju teada, et see koht jääb seoses kindla sündmusega, pensionileminekuga, vakantseks. Kas komisjon ei pidanud õigeks uue Riigikohtu liikme kandidaati juba märksa varem esitada?

10:00 T. Seesmaa

Ei ole võimalik välja kuulutada konkurssi kohale, mis ei ole vabanenud. Nagu te mäletate, vabastasime me eelmise Riigikohtu liikme märtsis. Alles pärast seda, kui inimene on töölt vabastatud, saab välja kuulutada konkursi. Konkurss võtab oma aja, arutelud võtavad oma aja. Oleks võinud tekkida

situatsioon, kus Riigikogu millegipärast otsustab, et ta ei lase härra Lindmäed pensionile, vaid oleks kohustanud teda edasi töötama. Edasi saab minna ikkagi ainult etappide kaupa.

10:00 Esimees

Tänan! Täpsustuseks Toomas Alatalule ja teistele Riigikogu liikmetele: Riigikohtu liikme kandidaat härra Järvesaar esineb samuti ettekandega ja ka temale saab küsimusi esitada. Kas kolleegidel on kaasettekandjale veel küsimusi? Näib, et ei. Austatud Riigikogu! Lugupeetud Riigikohtu liikme kandidaat härra Ott Järvesaar, teil on kümme minutit aega ettekandeks.

10:00 O. Järvesaar

Tere päevast! Austatud Riigikogu esimees! Austatud Riigikogu liikmed! Riigikohtu esimees! Tänan teid selle eest, et minu kandidatuur on jõudnud aruteluks siia saali. Õiguskomisjonis soovitati mul seda saali mitte karta ja ma püüan seda nõuannet järgida, kuid pean ütlema, et üsna ebakindel on siin olla küll. Vaatamata sellele tahan ma mõne sõnaga selgitada, miks ma otsustasin kandideerida Riigikohtu liikme vabanenud ametikohale. Nagu siin juba öeldi, kuulutati 4. veebruaril välja konkurss Riigikohtu liikme vabanevale ametikohale. Pärast seda olid esimesed, kes soovitasid mul avalduse esitada, minu kolleegid Tartu Ringkonnakohtust. Ma kahtlesin kaua. Kõige rohkem andis mulle julgust avaldus esitada härra Herbert Lindmäe soovitus. Tema on nüüdseks Riigikohtu liikme ametist lahkunud. Pärast seda, kui tema oli mul soovitanud avaldus esitada, leidsin ma, et selline soovitus on mulle väga suur au ja ma otsustasin kandideerida. Siin on juba öeldud, et ma töötasin 1985. aastast kuni 1993. aastani Jõgeva Maakohtus kohtunikuna. Seal töötades arutasin kõiki asju, mis kohtus ette tuleb, nii tsiviil- kui ka kriminaal- ja tollase nimetusega administratiivasju, mis nüüd on haldusasjad. 1993. aastal nimetas Vabariigi President mu Tartu Ringkonnakohtu kohtunikuks. Sellest ajast olen töötanud Tartu Ringkonnakohtu kriminaalkolleegiumi esimehena. Sellel ametikohal töötan ka käesoleval ajal. Tartu Ringkonnakohtus töötades olen põhiliselt tegelnud kriminaalasjadega. Peale selle olen koos kolleegidega osa võtnud kohtunike käsiraamatu väljatöötamisest, mis ilmus selle aasta kevadel, alles paar kuud tagasi. Samuti osalesin kohtunike abimaterjali väljatöötamisel, mis käsitles vahi alla võtmise küsimuste lahendamist kriminaalasja menetluses. Varem, töötamise ajal Jõgeva Maakohtus ilmus mul ajalehes Eesti Aeg kolmeosaline artikkel "Kohtunike ja kohtute sõltumatuse probleemidest". Oma ettevalmistuse tõttu ja kolleegide soovitustest lähtudes leidsin, et mul on õige kandideerida. See olekski kõik, mida ma tahtsin teile öelda. Tänan tähelepanu eest!

10:00 Esimees

Suur tänu, härra Ott Järvesaar! Riigikogu liikmetel on teile küsimusi. Enn Tarto, palun esimesena!

10:00 E. Tarto

Aitäh, härra istungi juhataja! Austatud kandidaat härra Ott Järvesaar! Õiguskomisjoni esindaja ütles, et arutluse käigus tuli välja, et te olete osalenud kohtunikuna ka poliitilistel protsessidel. Nimelt, sõjaväest kõrvale hoidunud isikute süüdimõistmisel. Kas te võiksite neid protsesse lähemalt kirjeldada?

10:00 O. Järvesaar

Nendest protsessidest oli õiguskomisjoni istungil juttu. Minu eesistumisel toimus Jõgeva Maakohtus aastatel 1986 ja 1987 kolm sellist protsessi. Kaks nendest olid seotud isikutega, kes tunnistasid Jehoova usku ega olnud nõus teenima relvajõududes ega üldse mingit riigikorda tunnistama. Esimesel protsessil oli karistus, kui ma õigesti mäletan, kaks aastat vabaduskaotust. Teine protsess toimus juba hiljem, 1987. aastal, siis oli olukord muutunud ja järgmist isikut me enam vabaduskaotusliku karistusega ei karistanud. Karistuseks olid paranduslikud tööd oma töökohas. Ta töötas oma isa juures. Kolmas kohtuasi oli seotud ühe teisest rahvusest Mustvee elanikuga, kellel oli probleeme alkoholiga. Teda oli korduvalt kutsutud sõjakomissariaati, et saata teda relvajõududesse teenima, kuid ta jõudis ennast alati nii purju võtta, et ta komissariaati lihtsalt ei jõudnud. Need on need kolm kohtuasja, mis minu eesistumisel toimusid.

10:00 Esimees

Tänan! Lugupeetud kolleegid, tuletan teile meelde, et küsimusi saab esitada 20 minuti jooksul. Aeg on fikseeritud kell 11.15, nii et küsimused lõpetame kell 11.35. Kolleeg Maido Pajo.

10:00 M. Pajo
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra Järvesaar! Kahtlemata on kuritegevus Eesti ühiskonnas üks väga raske probleem, mis tekitab suuri pingeid. Ühiskond ei ole praeguse situatsiooniga rahul. Kuidas te kogenud kohtunikuna ja kohtusüsteemi esindajana hindate seda olukorda? Peab ju ka kohtusüsteem aitama kaasa kuritegevuse ohjeldamisele. Mida kohtusüsteem teie hinnangul on siin teinud või saab teha? Mida te ise Riigikohtu liikmena saaksite kuritegevuse ohjeldamiseks teha?

10:00 O. Järvesaar
Tänan! See oli väga pikk küsimus, ma püüan vastata järjekorras, nii nagu mulle meelde jäi. Kõigepealt, kas kohtusüsteem ja kohus saavad midagi ära teha kuritegevuse ohjeldamiseks? Ma leian, et kindlasti saavad, kuigi ma olen seisukohal, et kohtusüsteem ei ole kuritegevuse likvideerimisel või selle vähendamisel primaarse tähtsusega. Minu arusaamise järgi põhjustavad kuritegevuse suurenemist peamiselt majanduslikud probleemid. Teiseks, kui ühiskonnas on üleminekuperiood, mis meie riigis peaks küll hakkama mööda saama, siis on paratamatu, et kodanikud, kes ei ole õiguskuulekad, püüavad üleminekuperioodi ära kasutada ja asuvad kuritegelikule teele. Kohtunikuna ma leian, et kohus saab kuritegevust vähendada eelkõige sel teel, et ta teeb seaduslikke otsuseid ja mõistab karistusi, mis on kooskõlas seadusega. Isikud, kes veel kahtlevad, kas minna kuritegelikule teele või mitte, peaksid aru saama, et kuritegu ei jää karistamata. Kas mul jäi midagi veel sellest pikast küsimusest vastamata?

10:00 Esimees
Tänan! Kolleeg Tiit Sinissaar.

10:00 T. Sinissaar
Aitäh, härra esimees! Austatud härra Järvesaar! Mind huvitab järgmine küsimus. Eestis on vaieldud selle üle, kas kohtunikud peaksid otsust langetades seadusesätte tõlgendamisel lähtuma üksnes selle seaduse tekstist või peaksid nad arvesse võtma ka seadusandja tahet ja laiemat konteksti üldse. Missugune on teie seisukoht selles asjas?

10:00 O. Järvesaar
Tänan! Ma olen veendunult sellel seisukohal, et kohus peab tegema otsuse eelkõige seaduse järgi, aga samas olen ma ka kindlalt seda meelt, et iga kohtunik, kui ta teeb seaduslikku otsust, peab jääma inimeseks ja tegema selle otsuse südametunnistuse järgi, nii nagu see inimlikult kõige õigem on. See tähendab minu arusaamise järgi, et iga otsust tehes on seaduse järgi võimalik otsust reguleerida, kriminaalasjades näiteks karistusega, tsiviilasjades kahju ulatuse või muude selliste asjadega. Mina olen oma tegevuses kohtunikuna lähtunud alati sellest, et kohtunik peab säilitama inimlikkuse igas situatsioonis ja eelkõige kohtupidamisel.

10:00 Esimees
Tänan! Kolleeg Jaanus Betlem.

10:00 J. Betlem
Aitäh! Austatud härra Järvesaar! Te kõnelesite siin õiglusest ja südametunnistusest. Selle kohta ma tahaksingi esitada ühe poliitilise küsimuse. Ilmselt igaüks meist tahaks, et kohtunikud oleksid võimalikult õiglased ja ausad inimesed. Teie isa represseeriti nõukogude ajal, ta oli Venemaal töölaagris. Kuigi teie siin nimetate Teise maailmasõja ühte etappi hellitavalt Suureks Isamaasõjaks, ei muuda see ilmselt selle sõja ja nõukogude süsteemi koledust sugugi pehmemaks. Teie eluloost loen ma, et te olete olnud komsomoli algorganisatsiooni ja partei algorganisatsiooni sekretär, järelikult osalesite te aktiivselt nõukogude ideoloogiatöös. Kui komsomoli või parteisse veel sunniti astuma, sinna oli vaja astuda selleks, et oma töökohta säilitada, siis sekretäriks kedagi vägisi ehk ei pandud. Kuidas on see kooskõlas teie õiglustundega, eriti arvestades seda, et teie isa kannatas nõukogude võimu repressioonide tõttu?

10:00 O. Järvesaar
Ma tänan! Ma alustan sellestsamast teemast, millega teie lõpetasite, oma isast. Isa käis sõja läbi ja paraku sõdis ta nii siin- kui sealpool. Ise ta ütles elu lõpuni, et talle heideti kogu aeg ette sõdimist valel poolel. Kuidas need ametikohad, mida te nimetasite, lähevad kokku minu õiglustundega? Kõigepealt, need on olnud kõik ühiskondlikus korras, palgalist ametikohta komsomolis ega parteitööl ei ole ma pidanud. Ma ei ole kunagi eitanud, et ma olen parteisse kuulunud. Mis on olnud, see on olnud ja ma ei püüagi midagi maha vaikida. Tagantjärele on muidugi kerge öelda, et me oleksime võinud teha üht- või teistmoodi. Täna ma võin kindlalt öelda, et kui ma oleksin ette teadnud, et elu niimoodi läheb, siis ma oleksin palju targem olnud. Ma ütlen veel kord, et ma ei ole midagi maha vaikinud. Mis on olnud, see on olnud. Aga ma võin ka täie veendumusega öelda, et ma ei ole kellelegi vähemalt sellega halba teinud.

10:00 Esimees
Tänan! Kolleeg Toomas Alatalu, teine küsimus.

10:00 T. Alatalu
Aitäh! Lugupeetud härra Järvesaar! Ma ei eitagi, et ma esitan praegu küsimuse, millele on tegelikult võimatu vastata, aga on lihtsalt huvitav jälgida, mismoodi te siiski vastata üritate. Ma tuleksin välja niisuguse väitega, et minu arvates jätab meie paljude kohtunike tegevus soovida ja siin on tegemist ilmse kokkumänguga. Ma tooksin järgmised näited. 1992. aastal langetati üks kohtuotsus, mis baseerus kinnitusel, et Eesti Vabariigil tol ajal ei olnudki merepiiri. Ma saan aru advokaadist, advokaat peabki valetama, talle makstakse selle eest, aga öeldakse ka, et advokaadi versioon ei pea alati peale jääma. Teise näite ma tooksin paari nädala tagant, kui Eesti passide, passiblankettide näppamise või, ütleme otse, varastamise eest määrati minimaalsed karistused. Kolmanda näitena tooksin ma teatud tähtsad protsessid (näiteks tänane leht viitab 10 miljardi kadumise loole), mida koostöös teiste instantsidega teadlikult venitatakse selleks, et ühel hetkel lugeda asi aegunuks. Nüüd ma sooviksin kuulda, mida te tahate nende kolme väite peale öelda.

10:00 O. Järvesaar
Alustan jälle tagantpoolt, sest see jäi mulle paremini meelde. Kõigepealt viimane näide. Selle kohta ütlen ma, et see ei ole veel kohtusse jõudnud ja siin kohtusüsteemi venitamises süüdistada on minu meelest alusetu. Kohtu süüst saab rääkida sellest momendist, kui kriminaalasi on jõudnud kohtumenetlusse. Teine näide oli passide kohta. See seostub varem antud vastusega, mis käsitles karistust, süüdimõistmist ja seaduslikku kohtulahendit. Minu meelest, kui süüdimõistmise otsus on seaduslik, siis karistuse üle on alati võimalik vaielda. Kuid ma ei võta endale julgust, et siit puldist ainult teie küsimuse alusel hinnata seda, kas kohus määras õiglase karistuse või mitte. Ma usaldan oma kolleege. Ma ütlen veel, et ma ei ole toimikut näinud ega tõendeid uurinud, seetõttu ei oska ma sellele küsimusele vastata ega sellele karistusele hinnangut anda. Kolmas näide oli, kui ma õigesti mäletan, merepiiriga seondunud kohtuasi paar aastat tagasi. Ma olen kindlalt seda meelt, et niikaua, kui on olnud meie riik, niikaua on olnud ka meie riigipiir, olgu see siis mere-, maismaa- või õhupiir. Ma ei kahtle selles hetkegi. Mis motiividel kohus tookord sellisele seisukohale jõudis, seda ei oska ma teile öelda. Kuid ma ei pea õigeks väita, et on riik, kuid riigil ei ole piiri.

10:00 Esimees
Tänan! Kolleeg Viktor Niitsoo.

10:00 V. Niitsoo
Härra juhataja! Austatud ettekandja! Kõigepealt tahaksin ma täpsustada õiguskomisjoni esimehe Tõnis Seesmaa kaasettekandesse lipsanud viga. Nimelt võttis õiguskomisjoni istungist 11. mail osa seitse isikut ning Ott Järvesaare nimetamise poolt hääletas neli isikut. Seesmaa väide, et seitse inimest hääletasid poolt, ei ole täpne. Minu küsimus on aga järgmine. Teatavasti sätestatakse Eesti põhiseaduse rakendamise seaduse §-s 6, et isik, kes taotleb valimise või nimetamise alusel täidetavat ametikohta riigiorganis, peab andma süümevande. Seda peab tegema ka Riigikohtu liikmeks kandideerija. Tõnis

Seesmaa ettekandes oli juttu ja ka õiguskomisjonis räägiti sellest, et teie oma kohtunikupraktikas olete süüdi mõistnud mõne inimese, kes on keeldunud sõjaväeteenistusest usulistel või moraalsetel põhjustel. Kas siin ei ole teil tekkinud konflikti süümevandega?

10:00 O. Järvesaar
Aitäh! Leian, et konflikti ei ole tekkinud. Nimelt sel põhjusel, et mina tegin kohtuotsused seaduse järgi. Kui kohtuotsus on seaduslik, siis ma ei arva, et seadust täitev kohtunik oleks midagi rikkunud. Iseasi on eetilised probleemid. Selles suhtes olen ma teiega täiesti nõus, et eetiliselt oleks neid asju võinud teistmoodi lahendada. Aga kohtunikuna olin ma seotud seadusega. Kui ma ei oleks sellist otsust teinud, oleks mind ennast kriminaalvastutusele võetud. Ma ei leia, et ma oleksin sellega süümevannet rikkunud.

10:00 Esimees
Tänan! Kolleeg Enn Tarto, teine küsimus.

10:00 E. Tarto
Aitäh, härra eesistuja! Austatud kohtunikukandidaat! Praegu te avaldasite väga huvitavat arvamust, mille järgi tuleb välja, et kõik Nõukogude okupatsiooni aegsed repressioonid olid seaduslikud. Miks siis nüüd on tohutult palju inimesi rehabiliteeritud? Minu arvates olete te rikkunud süümevannet, sest te olete jälitanud kodanikke ja neid represseerinud nende poliitiliste veendumuste, ebalojaalsuse, klassikuuluvuse või Eesti Vabariigi riigi- või kaitseteenistuses olemise eest. See on kirjas Eesti Vabariigi põhiseaduse rakendamise seaduses. Aga ütelge nüüd, mida peavad arvama mittekommunistid meie kohtutest, kui teie, kandideerides nii kõrgele ametikohale, olete töötanud pikka aega punase aktivistina ja väidate nüüd, et kõik repressioonid olid õiguspärased, kui ainult ei rikutud tol ajal kehtivaid seadusi. Kuidas te suudate üldse poliitilises mõttes erapooletu olla, juhul kui te saate selle kõrge ametikoha?

10:01 O. Järvesaar
Tänan! Ma palun väga vabandust, kui minu sõnadest jäi mulje, et ma õigustan kõiki repressioone või isegi kõiki tehtud kohtulahendeid, kaasa arvatud minu enda eesistumisel tehtuid. Mul ei ole sellist mõtet kunagi olnud ja ma palun veel kord vabandust, kui minu sõnavõtust selline mulje jäi. Aga teine küsimuse pool, kuidas ma saan olla poliitiliselt erapooletu, selle kohta ma leian, et praegu ei kuulu ma ühtegi parteisse ega ühtegi rühmitusse ja ma arvan, et see võimaldab mul olla küsimuste lahendamisel kohtus erapooletu.

10:01 Esimees
Tänan! Kolleeg Maido Pajo, teine küsimus.

10:01 M. Pajo
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kahtlemata mõistavad Riigikohus ja kohus karistusi ja õigust seaduse alusel. Kuid küsimus on selles, et karistuspoliitika võib olla erinev, erinevate seaduste järgi võivad karistused olla nii rahatrahvid kui ka vabaduskaotusega karistused jne. Kas teie arvates on Riigikohtul võimalik ka karistuspoliitikat mõjutada? Kuidas seda tuleks suunata? Või olete rahul sellega, mis praegu toimub?

10:01 O. Järvesaar
Kindlasti on Riigikohtul võimalik karistuspoliitikat oma kohtupraktikaga mõjutada ja seda on võimalik teha Riigikohtu lahendite kaudu konkreetsetes asjades. Muud võimalust praegu seadused Riigikohtule kohtute mõjutamiseks ei anna.

10:01 Esimees
Tänan! Kolleeg Tiit Sinissaar, teine küsimus.

10:01 T. Sinissaar
Aitäh, härra esimees! Austatud härra Järvesaar! Riigikohtu liikme ametisse kandideerides olete te kahtlemata tundnud huvi mõne olulise, laiemat üldsuse huvi põhjustanud Riigikohtu lahendi vastu.

Seetõttu on mul selline pisut spekulatiivne küsimus. Missuguse lahendi oleksite teie Riigikohtu liikmena andnud kohtuasjas Vilja Savisaar Enno Tammeri vastu?

10:01 O. Järvesaar
Täna hommikul Päevalehte lugedes nägin ma, et see teema on uuesti ajakirjandusveergudel. Mul on olemas oma arvamus selle küsimuse kohta, isegi kahest aspektist. Ma ei kavatse siin hakata hindama kohtulahendit kui sellist, sest selleks mul õigust ei ole. Aga juristina ma ütleksin, et vaevalt oleks sellist probleemi kohtuotsuse pinnalt tekkinud, kui kriminaalseaduses oleks olnud paragrahv, mis võimaldaks kohtul, lähtudes kriminaalasja tehioludest ja süüdlase isikust, kriminaalasja menetlus lõpetada, kui ta leiab, et isiku toimepandud tegu ei vääri kriminaalkorras karistamist. Praegu sellist võimalust seaduse järgi ei ole. Ma leian, et see juhus oli just selline, mida oleks saanud selle seadusesätte järgi lahendada. Ma räägin seda sellepärast, et varem oli selline säte seaduses olemas. Aga mehena ütleksin ma selle kohtuasja kohta, et loomulikult ei pea ma selle ajakirjaniku käitumist õigeks. Võib-olla ta küll ei tahtnud daamile halba, kuid minu arvates oleks ajakirjanik pärast seda, kui daam avaldas, et teda on solvatud, pidanud daamilt vähemalt vabandust paluma.

10:01 Esimees
Tänan! Viimane küsimus Riigikohtu liikme kandidaadile. Aeg saab kell 11.35 täis. Viktor Niitsoo, teine küsimus.

10:01 V. Niitsoo
Aitäh, härra juhataja! Austatud Riigikohtu liikme kandidaat! Ma julgen siiski kahelda teie väites, et te mõistsite need sõjaväeteenistusest keeldujad Eesti NSV seaduste alusel täiesti korrektselt süüdi. Eesti NSV kriminaalkoodeks nägi ette karistust sõjaväeteenistusest kõrvalehoidumise eest, usklikud aga ei hoidunud kõrvale, vaid nad keeldusid teenistusse minemast. Järelikult pidi nende süüdimõistmisel olema tegemist juriidilise vägivallaga, mis muutis keeldumise kõrvalehoidumiseks. Kas see oli nii?

10:01 O. Järvesaar
Aitäh! Keeldumisel ja kõrvalehoidumisel tehti vahet järgmiselt. Isik, kes ei tulnud sõjakomissariaati, oli kõrvalehoiduja ja see, kes tuli kohale ja avaldas seal, et ta keeldub, oli teenistusse minemisest keelduja. Kuigi, ma ütlen veel kord, seadus seal muidugi vahet ei teinud. Aga selle kohta, et nende inimeste suhtes kasutati juriidilist vägivalda, võin ma öelda, et kriminaalõiguse järgi karistuse mõistmine on alati mingil määral riigi sunnijõu rakendamine. Aga ma ei taha, et siit võiks jälle jääda arusaamine, nagu ma õigustaksin seda, mida riik nende isikute suhtes toime pani.

10:01 Esimees
Tänan, härra Ott Järvesaar, et te vastasite Riigikogu liikmete küsimustele! Austatud Riigikogu, avan läbirääkimised. Palun avaldada arvamust! Esimesena kolleeg Enn Tarto, kõne kõnepuldist.

10:01 E. Tarto
Austatud kolleegid! Me tunneme Eesti lähiminevikku, me teame ka, et kui 28. juuni 1992. aasta rahvahääletusel võeti vastu Eesti Vabariigi põhiseadus, siis lisati sellele Eesti Vabariigi põhiseaduse rakendamise seadus, mis samuti rahvahääletusel vastu võeti. Ja selle § 6 ütleb, et kuni 2000. aasta 31. detsembrini peab valimise või nimetamise alusel täidetavat ametikohta riigi- või kohaliku omavalitsuse organis taotlev inimene (siin on kirjas terve pikk nimekiri) andma kirjaliku süümevande selle kohta, et ta ei ole olnud Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude, luure või vastuluure teenistuses ega agent ega ole osalenud kodanike jälitamisel ja represseerimisel nende poliitiliste veendumuste, ebalojaalsuse, klassikuuluvuse või Eesti Vabariigi riigi- või kaitseteenistuses olemise eest. Nagu me siin kuulsime, on härra Ott Järvesaar osalenud kolmes protsessis, millest kaks olid kindlasti poliitilised. Tähendab, ta on osalenud kodanike represseerimisel poliitilistel põhjustel. Kui inimesel oli probleeme alkoholiga, siis võib-olla oli ta tõesti kõrvalehoiduja, aga usklikud inimesed, Jehoova tunnistajad, olid keeldujad. Järelikult ei ole härra Järvesaar mitte ainult osalenud poliitilises protsessis, vaid ta on ka meelevaldselt tõlgendanud tookord kehtivaid seadusi. Jehoova tunnistajad olid sisuliselt keeldujad, mitte kõrvalehoidujad. Tookordne kriminaalkoodeks seda niimoodi ka käsitles. Me

teame, et Eesti iseseisvuse taastamise ajal, kui moodustati Põhiseaduse Assamblee, pöörati väga vähe tähelepanu sellele, kes mida tegi minevikus. See kehtib siiamaani. Piirangud on minimaalsed. Kui ka nendest minimaalsetest piirangutest kinni ei peeta, siis ei ole meil tegemist õigusriigiga. Mina isiklikult ei toeta Ott Järvesaare valimist riigikohtunikuks, sellepärast et see oleks täiesti loomuvastane ja igasuguste õigusriigi põhimõtete eiramine. Võiks natuke oodata, aastal 2001 oleks see valimine võimalik. Aitäh!

10:01 Aseesimees T. Kelam
Suur tänu! Toomas Alatalu, kõne kõnepuldist.

10:01 T. Alatalu
Lugupeetud Riigikogu! Mina igal juhul toetan härra Järvesaare kandidatuuri, aga ma juhiksin tähelepanu hoopis muule. Minu arvates on meil tekkinud väga ohtlik situatsioon, kus tähtsad riiklikud ametikohad on kuude kaupa tühjad. Minu arvates tuleks hästi läbi mõelda ka Riigikohtu liikmete asendamise protseduur. Härra Seesmaa põhjendas siin, et ei ole võimalik enne konkurssi välja kuulutada jne. Mina aga juhiksin tähelepanu sellele, et ega meil täna tegelikult midagi valida ei ole, me arutame ühe isiku kandidatuuri ja kinnitame selle. Võimalik, et see toimub niimoodi ka tulevikus. Riigikohtu liige on aga isik, kelle üle tasub mõtteid vahetada ja kelle võimalikku kandidatuuri võiks varem teada. Ma kujutan ette, et vähemalt ajakirjandus võiks võimalikke kandidaate siiski varakult tutvustada. Pärast seda me aktsepteeriksime kohtunike arvamuse ja annaksime kinnituse Riigikogus. Aga see eeltöö tuleb teha. Kõik! Aitäh!

10:01 Aseesimees
Tänan! Rohkem soove arvamust avaldada ei näi olevat. Kas võib teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele ettepaneku läbirääkimised lõpetada. Palun võtta seisukoht! Läbirääkimiste lõpetamise poolt hääletas 54 Riigikogu liiget, vastu oli 2, 2 jäid erapooletuks. Läbirääkimised on lõpetatud. Lõppsõnavõimalus. Kas juhtivkomisjoni esindaja soovib lõppsõnaga esineda? Ei. Kas fraktsioonid soovivad? Kolleegid, me jätkame otsuse eelnõu 829 lõpphääletusega. Vastavalt meie kodukorrale on hääletus salajane ja loeb lihthäälteenamus. Lugupeetud Riigikogu! Panen lõpphääletusele otsuse eelnõu 829 Ott Järvesaare Riigikohtu liikme ametisse nimetamise kohta. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Otsuse eelnõu poolt hääletas 45 Riigikogu liiget, vastu oli 15, 2 jäid erapooletuks. Ott Järvesaar on kinnitatud Riigikohtu liikme ametisse.

---

4. 10:00 Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (768 SE) esimene lugemine

10:00 Aseesimees
Lugupeetud kolleegid! Meie järgmine päevakorrapunkt on Reformierakonna fraktsiooni algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 768. Algab esimene lugemine. Ettekandeks ja ühtlasi kaasettekandeks rahanduskomisjoni nimel on sõna Heiki Kranichil. Palun!

10:00 H. Kranich
Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! See seaduseelnõu ei ole teile uus. Me oleme seda siin saalis ka varem arutanud. Paraku on asi alati lõppenud selle eelnõu menetlusest väljaarvamisega. Mul on raske uskuda, et need varasemad menetlusest väljaarvamised on lähtunud majanduslikest kaalutlustest, pigem on need kaalutlused olnud poliitilised. Paraku ei ole väljahääletajad tahtnud endale tunnistada selle eelnõu äärmiselt olulist ja sügavat majanduslikku sisu. Milles on siis probleem? Vastavalt käesoleva aasta algusest jõustunud tulumaksuseaduse muudatusele, mille algatas valitsus, käsitletakse mitteresidentidele, st välisinvestoritele ja kodumaistele investoritele makstavaid dividende erinevalt. Kodumaiste investorite dividendide puhul jäi olukord endiseks. Ettevõtte tasemel peetakse tulumaks kinni ja dividendidena kättesaadud tulu uuesti ei maksustata. Välisinvestorite puhul olukord muutus ja neile makstavatelt dividendidelt peetakse tulumaks kinni. Selle tulemusena on välisinvestorid muutunud vähem soositud, n-ö teise sordi investoriteks, mis mitmelgi puhul võib endaga kaasa tuua selle, et investor enne Eestisse investeerimist tõsiselt kaalub, kas seda teha. Mida see tähendab Eesti jaoks? See tähendab, et see või teine ettevõte areneb aeglasemalt ning ka uusi töökohti luuakse vähem.

Kõik see on tehtud üheainsa asja nimel, selle nimel, et valitsus saaks juba praegu Eestisse investeerinud välismaalaste käest võimalikult rohkem raha. See suhtumine on sügavalt ekslik. Me oleme täna valinud tee, et me ei pea eesmärgiks inimeste sissetulekute suurendamist. Me mõtleme kitsalt vaid riigi tulude suurendamise peale. Pikas perspektiivis on selline käitumine kindlasti hukatuslik. Rahanduskomisjon sattus seda eelnõu arutades taas ummikseisu. Eelnõu esimese lugemise lõpetamise poolt ja vastu oli ühepalju hääli. Eelnõu menetlusest väljaarvamise poolt ja vastu oli ühepalju hääli. Lõpuks saavutas rahanduskomisjon mõnevõrra kummalise kompromissi, kus häältega 7 poolt, 1 vastu, 1 erapooletu otsustati see eelnõu saata saali esimesele lugemisele. Kuid rahanduskomisjoni ettepanek on esimest lugemist mitte lõpetada. See, et rahanduskomisjon sellisesse patiseisu sattus, oli ühest küljest kahetsusväärne, kuid paraku mitmeski mõttes ootuspärane. Juhul kui Riigikogu saalis tehakse ettepanek esimene lugemine lõpetada ja see ettepanek leiab toetust, siis on komisjoni seisukoht, et muudatusettepanekuteks on aega üks nädal. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on siis järgmisel teisipäeval kell 12. Aitäh!

10:00 Aseesimees
Suur tänu! Küsimused ettekandjale. Kolleeg Liina Tõnisson.

10:00 L. Tõnisson
Tänan, härra eesistuja! Lugupeetud härra Kranich, nagu teie sõnavõtust selgus, on see eelnõu alati tagasi lükatud. Mis on teie arvates nüüd Eesti majanduses või siinses saalis muutunud, et saal täna seda eelnõu aktsepteeriks?

10:00 H. Kranich
Aitäh! Mitte keegi ei saa minult võtta lootust, et Riigikogu saalis on vahepeal, eriti pärast haridusarutelu, teadmised mõnevõrra kasvanud ja inimesed annavad endale aru, mida see hääletus tegelikult tähendab.

10:00 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Paul-Eerik Rummo.

10:00 P.-E. Rummo
Aitäh! Hea kolleeg, kui ma õigesti aru sain, siis otsustas rahanduskomisjon häältega 7 : 1 : 1 saata see eelnõu esimesele lugemisele. Missugune oli häälte suhe selle küsimuse otsustamisel, et mitte lõpetada esimest lugemist?

10:00 H. Kranich
Mõlemal puhul jäid hääled viiki. Kui hääletati eelnõu menetlusest väljaarvamist, olid hääled 4 : 4, kui hääletati esimese lugemise lõpetamist, siis 5 : 5.

10:00 Aseesimees
Tänan! Valve Kirsipuu, palun!

10:00 V. Kirsipuu
Aitäh, härra juhataja! Ma soovin esitada ühe selgitava küsimuse, mis on jätkuks sellele, mida küsis Liina Tõnisson. Me teame, et me oleme praegu Euroopa Liiduga liitumise esimeses ringis tänu sellele, et me oleme osanud Eesti majanduskeskkonna teha äärmiselt külgetõmbavaks ning muuta majanduskeskkond majanduse arengule soodsaks. Kas võiks paari sõnaga öelda, kuidas see muudatus aitab seda olukorda veelgi parandada?

10:00 H. Kranich
Praegusel juhul on tegemist varasema olukorra taastamisega, mis kehtis alates 1994. aasta 1. jaanuarist kuni käesoleva aasta 1. jaanuarini. Senine suhtumine välisinvestoritesse võib-olla ongi olnud põhjuseks, miks Eesti majandus on kiiresti arenenud ja on olnud välisinvestoritele ligitõmbav. Paraku on praegu suhtumine välisinvestoritesse muutunud tunduvalt negatiivsemaks. Ma arvan, et kui see seaduseelnõu

saab seaduseks, siis taastatakse Eesti ligitõmbavus ka nende investorite jaoks, kes on võib-olla vahepeal kõhklema löönud. Ma usun, et see muudatus tuleks Eesti majanduslikule arengule, rahvusvahelisele mainele ja ka eurokontekstis ainult kasuks.

10:00 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Aino Runge.

10:00 A. Runge
Aitäh, lugupeetud juhataja! Härra Kranich, juhul kui see seaduseelnõu tagasi lükatakse, kas siis ei olegi enam põhjust Eestisse investeerida? Kas põhjuseks ei võiks olla meie madalad töötasud mõne teise riigiga võrreldes? Ja võib-olla on Eestil veel teisigi eeliseid?

10:00 H. Kranich
Aitäh, proua Runge! Ma ei arva, et madal töötasu oleks midagi niisugust, mida Eesti peaks reklaamima kui oma ligitõmbavuse sümbolit. Ma arvan, et kõigi siinviibijate eesmärk peaks olema see, et Eesti inimeste sissetulek kasvaks. Sissetuleku kasvu saavutamiseks on erinevaid vahendeid. Selle seaduseelnõu vastuvõtmine on päris kindlasti üks Eesti inimeste sissetuleku kasvu tagatis.

10:00 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Lembit Arro.

10:00 L. Arro
Aitäh! Lugupeetud Heiki Kranich! Teatavasti ei toeta valitsus seda seaduseelnõu. Komisjoni istungil viibisid ka valitsuse esindajad. Kas te ei võiks selgitada, mis põhjusel valitsus seda eelnõu ei toeta?

10:00 H. Kranich
Aitäh! Eelmise aasta kevadel sai seaduseks valitsuse eelnõu, millega kehtestati mitu äärmiselt kaheldava väärtusega muudatust. Valitsuse eesmärk oli selgelt riigi tulude suurendamine. Enda arvates on valitsus valinud väga kavala tee: riigi tulusid üritati suurendada mitte Eesti kodanike, vaid just välisinvestorite tulude arvelt. Paraku selline riigi tulude suurendamine mitte otseselt, vaid kaudselt oma kodanike tulude arvelt ei ole samm, mida Reformierakonna fraktsioon saaks aktsepteerida. Me peaksime vaatama kaugemale kui lihtsalt järgmise eelarveaasta tulumaksu laekumine. Me peaksime mõtlema ka sellele, missugust mõju avaldab see majanduskeskkonnale tervikuna.

10:00 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Juhan Telgmaa.

10:00 J. Telgmaa
Tänan, härra eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Teatavasti on meil mitme riigiga sõlmitud investeeringute vastastikuse kaitse lepingud. Kas te praeguses olukorras näete seetõttu mingit kollisiooni ja kas see võimalik kollisioon ei või laheneda lihtsalt selle tõttu, et rahvusvaheline leping on ülimuslik sisemaise seadusega võrreldes? Võib-olla te puudutaksite natuke seda valdkonda.

10:00 H. Kranich
Aitäh, härra Telgmaa! Vastavalt põhiseadusele on rahvusvaheline leping kõrgem kui siseriigis kehtiv seadus. Sõltuvalt sellest, mismoodi nendes lepingutes on käsitletud tulude maksustamist, võib tehtud muudatus olla selle riigi investorile negatiivseks signaaliks või kaitseb teda selle riigi poolt sõlmitud leping. Kuid selle seaduse puhul ei ole küsimus mitte niivõrd selles, kas ühe või teise riigi Eestiga sõlmitud investeeringute kaitse või topeltmaksustamise vältimise leping kaitseb selle riigi investorit Eesti riigi võimalike ja mitte kõige targemate seadusemuudatuste eest. Küsimus on printsiibis. Me ei peaks käsitlema erinevalt investoreid, kellel on päritolumaast olenemata Eesti majanduse arengule suhteliselt sarnane efekt. Me peaksime neisse suhtuma ühetaoliselt. Ma usun, et see annaks Eesti riigile kõige olulisema, nimelt maine, et Eestis käsitletakse kõiki investoreid ühetaoliselt, sõltumata nende päritolust ja sellest, kas nende riikide valitsused on investorite kaitseks midagi ette võtnud. Eesti vajab

välisinvesteeringuid ja me ei peaks tõukama eemale nende riikide investoreid, keda praegu ei kaitse nende riikide valitsuste sõlmitud lepingud.

10:00 Aseesimees
Tänan! Küsimusi rohkem ei ole. Suur tänu, Heiki Kranich! Et juhtivkomisjon on otsustanud esimest lugemist mitte lõpetada, avan kodukorraseaduse § 138 alusel läbirääkimised. Palun avaldada arvamust! Kolleeg Siim Kallas, sõnavõtt kohalt.

10:00 S. Kallas
Härra juhataja, austatud kolleegid! Reformierakond teeb ettepaneku, mis on kindlasti väga üllatav, lõpetada selle seaduseelnõu esimene lugemine.

10:00 Aseesimees
Tänan! Teisi arvamusavaldusi ei ole. Kas võib teha ettepaneku läbirääkimised lõpetada? Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele ettepaneku läbirääkimised lõpetada. Palun võtta seisukoht! Läbirääkimiste lõpetamise poolt hääletas 46 Riigikogu liiget, vastu oli 2, 2 jäid erapooletuks. Läbirääkimised on lõpetatud. Lugupeetud Riigikogu, panen järgnevalt hääletusele Reformierakonna fraktsiooni ettepaneku lõpetada seaduseelnõu 768 esimene lugemine. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Selle ettepaneku poolt hääletas 25 Riigikogu liiget, vastu oli 29, 1 jäi erapooletuks. Reformierakonna ettepanek ei leidnud toetust. Lugupeetud Riigikogu, seega on juhtivkomisjoni ettepanekul eelnõu 768 esimesel lugemisel tagasi lükatud.

---

5. 10:00 Kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 8 ja avaliku teenistuse seaduse § 21 muutmise seaduse eelnõu (808 SE) esimene lugemine

10:00 Aseesimees
Lugupeetud kolleegid, järgmisena võtame arutusele eelnõu 808, Riigikogu liikmete Eiki Nestori ja Raivo Paavo algatatud kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 8 täiendamise seaduse eelnõu. Algab esimene lugemine. Ettekandeks ja ühtlasi kaasettekandeks sotsiaalkomisjoni nimel on sõna kolleeg Raivo Paavol. Palun!

10:00 R. Paavo
Austatud juhataja! Lugupeetavad kolleegid! Kollektiivse töötüli lahendamise seaduse § 8 täiendamise seaduse eelnõu andsid autorid menetlusse põhjusel, et tuleks täpsemini reguleerida riikliku lepitaja ametisse nimetamist. Autorite arvates (see on ka valitsuse seisukoht) tuleb nimetatud ametimees nimetada ametisse tähtajaliselt. Riikliku lepitaja institutsioon toimib meil alates jaanuarist 1995. Riiklik lepitaja on aastate jooksul lahendanud üle saja kollektiivse töötüli. Ma nimetaksin siin olulisematena näiteks Teenistujate Ametiliitude Organisatsiooni ja valitsuse vahelist vaidlust, mis on olnud päris pikk. Samuti Silmeti ametiühingu ja tööandjate vahelist vaidlust, mis on praegu pooleli, Saaremaa Laevakompanii ja meremeeste ametiühingu vahelist vaidlust ja paljusid teisi. Seaduseelnõu on arutatud sotsiaalkomisjoni istungitel käesoleva aasta 14. aprillil ja 5. mail. Arutelu käigus leiti, et täiendamist ja muutmist vajab ka avaliku teenistuse seaduse § 21 lõige 2, kus on loetletud määratud ajaks teenistusse võetavad ametnikud. Eeltoodust lähtudes esitatakse täna seaduseelnõu esimesele lugemisele täiendatud ja muudetud kujul. Sotsiaalkomisjoni ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada ning muudatusettepanekute tähtajaks on määratud 19. mai kell 12. Sotsiaalkomisjoni otsus oli ühehäälne. Aitäh!

10:00 Aseesimees
Suur tänu! Küsimused. Kolleeg Jaan Pöör.

10:00 J. Pöör

Aitäh, härra juhataja! Mul on küsimus keskliitude kohta. Siin on kirjas "töötajate keskliidud ühise kokkuleppe alusel". Milliseid keskliite siin on silmas peetud, kas kõiki ja kui kõiki, siis kui palju neid praegu on?

10:00 R. Paavo
Aitäh küsimuse eest! Jah, see täiendus on tehtud. Eestis on täna üks tööandjate keskliit, Eesti Tööstuse ja Tööandjate Keskliit, ja kaks töövõtjate ehk ametiühingute keskliitu: Eesti Ametiühingute Keskliit ja Teenistujate Ametiliitude Organisatsioon (TALO). Kõik need kolm organisatsiooni osalevad ka kolmepoolsetel läbirääkimistel, nii et neil on valitsusega väga tihe ja regulaarne kontakt. Miks on toodud sisse keskliidud? Eesti Ametiühingute Keskliitu kuulub praegu 27 erialast ametiühinguliitu ja TALO-sse üheksa liitu. Küllaltki keeruline oleks kooskõlastusi saada 36 liidult. Teiseks, kord on selline, et igal juhul arutatakse kooskõlastused läbi mõlema töövõtjate keskorganisatsiooni ja ka tööandjate keskorganisatsiooni juhatuses. Nendes juhatustes osalevad kõikide liikmesliitude esindajad. Tegelikult ei ole see mitte keskliidu kui ühe institutsiooni, vaid vastavate alaliitude ühise istungi otsuse tulemus.

10:00 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Toomas Alatalu.

10:00 T. Alatalu
Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Mul on küsimus täpselt samal teemal, mille kohta härra Pöör juba küsimuse esitas. Ma paluksin meelde tuletada, mis siin eelnevalt kirjas oli, sest seletuskiri selle uue muudetud variandi juures puudub. Minu küsimus või probleem on järgmine. Hea küll, praegu on meil olemas kaks ametiühingute keskliitu, aga on võimalik, et tuleb ka veel kolmas ja neljas. Ma võin viidata siin teiste riikide praktikale, kus sedasama mõtet, et tuleb ühiselt kokku leppida, on kolmandad ja neljandad tõepoolest väga väikesed organisatsioonid lihtsalt blokeerinud. Läheb lahti kauplemine, mis kestab kuude kaupa. Kas te niisuguse olukorra peale olete mõelnud ja mismoodi te kavatsete sellest välja tulla? On hea deklareerida, et on ühine kokkulepe. Praegu on teil ainult kaks liiget. Kas te ei karda, et kui on kolm või neli liiget, et siis see süsteem enam ei tööta?

10:00 R. Paavo
Kõigepealt täpsustuseks selle kohta, mis oli kirjas esimeses eelnõus ja mis on nüüd muudetud. Nagu ma saan aru, oli see sinu küsimuse esimene pool. Eelnõu esimene variant oli tänase eelnõu esimene osa ehk see osa, kus räägitakse kollektiivse töötüli lahendamise seaduse muutmisest. Teine osa ehk avaliku teenistuse seaduse osa on juurde tulnud. Nii sotsiaalkomisjoni liikmed kui ka õigusspetsialistid juhtisid tähelepanu, et tuleb teha täiendus ka avaliku teenistuse seaduses. See on ka täiesti loogiline. Nii et nüüd on eelnõu selles suhtes komplektne. Aga mis puudutab väidet, et keskorganisatsioone võib tulla rohkem, siis tõesti, nii võib juhtuda, aga meil on nüüd juba umbes kuus aastat toiminud kolmepoolsed läbirääkimised, millest võtavad osa mõlema poole, st tööandjate ja töövõtjate kõik keskorganisatsioonid. Kui ma tõin näite, et täna on Eestis kaks töövõtjate keskorganisatsiooni, EAKL ja TALO, siis kolmepoolsetel läbirääkimistel on need ametiühingud väljas ühisdelegatsioonina. Kui nüüd teie seisukoha järgi tuleb neid keskorganisatsioone juurde, siis läbirääkimistele jõutakse ikkagi ühise delegatsioonina. See on töövõtjate endi soov. Täpselt sama kehtib tööandjate puhul. Ka tööandjatel oli veel eelmisel aastal kaks organisatsiooni, kuid läbirääkimistele tulid nad ikka ühise delegatsioonina. Nii et see peaks olema nii töövõtjate kui ka tööandjate keskorganisatsioonide siseküsimus, et nad kõik eelnevalt läbi arutaksid ja siis kooskõlastuse annaksid.

10:00 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Jaanus Männik.

10:00 J. Männik
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja ja kaasettekandja! Ma jätkaksin kolleeg Jaan Pööri küsimust. Sa ütlesid võrdlemisi resoluutselt, et on olemas kaks keskliitu. Ma küsin mõnevõrra imestunult, et kas tõesti ainult kaks. Kas näiteks põllumajanduse ja toiduainetööstuse töötajate ametiühing ei kuulu nende

hulka? Ma küsiksin veel laiemalt. Mida sa arvad Eesti Ametiühingute Keskliidu juhina, kuivõrd need kaks sinu nimetatud liitu hõlmavad töövõtjaid n-ö erialati ja kui korrastatud see on? Loogiline oleks, et hõlmatud oleks valdav osa organisatsioone. Mis ikkagi tuleks teha? Kui me siin deklareerime, et nad peaksid olema esindatud seaduse alusel keskliitudena või keskliitude kaudu, siis vähemalt tuleks see eelnevalt reguleerida, korrastada, et kõik saaksid olla esindatud.

10:00 R. Paavo
Tänan küsimuse eest! Vastan niimoodi, et Eestis on erinevad ametiühinguliidud valdavalt ühinenud kas ühte või teise nendest kahest keskorganisatsioonist, mida ma siin nimetasin. Näiteks Eesti Ametiühingute Keskliiduga on selle aasta jooksul täiendavalt ühinenud kaks üleriigilist ametiühingut: meremeeste ametiühing ja vedurimeeste ametiühing. Praegu on lõppjärgus läbirääkimised keskastme tervishoiutöötajate ametiühinguga. Peaaegu kõik Eestis tegutsevad ametiühingud on ühinenud ühte või teise keskorganisatsiooni. Toiduainetööstuse ja maatöötajate ametiühing tõesti praegu Eesti Ametiühingute Keskliitu ei kuulu. Sõltub ametiühingutevahelistest läbirääkimistest, et taastuks see koostöö, mis oli mõni aasta tagasi.

10:00 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Raoul Üksvärav.

10:00 R. Üksvärav
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Tegemist on väga tähtsa seaduseelnõuga. Ma tuletaksin meelde, et üks esimesi seadusi, mis juba eelmise Riigikogu algpäevil läbi läks, oli töötülide lahendamisega seotud seadus. Sellest ajast on palju vett merre voolanud. Käesoleva seaduseelnõu lõikes 3 on kirjas, et riikliku lepitaja nimetab ametisse Vabariigi Valitsus Sotsiaalministeeriumi, tööandjate ja töötajate keskliitude ühise kokkuleppe alusel. Kas te olete veendunud, et sellest ringist piisab? See isik on ju nii tähtis ja nii mitmekülgse tegevusalaga, et minu arvates peaks kooskõlastamise ring olema märksa laiem.

10:00 R. Paavo
Riikliku lepitaja institutsioon on ellu kutsutud selleks, et lahendada kollektiivseid töötülisid. Kollektiivse töötüli pooled on tööandjad ja töövõtjad või õigemini nende esindajad. Küsimus on selles eelnõus reguleeritud nii, et kõik tööandjate esindajad ja kõik töövõtjate esindajad on ühte lausesse kokku võetud. Kolmas pool ehk Sotsiaalministeerium on ka üks põhiline partner, kui me räägime sotsiaalsest dialoogist ja läbirääkimistest. Nii et siia on kaasatud kõik need institutsioonid, kes tööturu osapooltega iga päev tegelevad. Seepärast ma leian, et sellisel kujul on see eelnõu täiesti vastuvõetav. Kui riiklik lepitaja saab kõigilt kooskõlastuse, siis on tööturu osapooled ta heaks kiitnud, kõik pooled aktsepteerivad teda ja tal on võimalik rahulikult ja erapooletult oma tööd teha.

10:00 Aseesimees
Tänan! Jaanus Männik, teine küsimus, palun!

10:00 J. Männik
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Kas ma sain õigesti aru, et toiduainetööstuse ja maatöötajate ametiühing on esindamata, aga teil toimuvad nende esindusega viljakad läbirääkimised ja te saate need asjad mõistlikult korda? Nii et ka nimetatud ala töötajaskond on tulevikus esindatud läbirääkimistel ja nende otsuste tegemisel, millest ka siin seaduseelnõus juttu on.

10:00 R. Paavo
Jah, sa oled täiesti õigesti aru saanud. Kas need läbirääkimised praegu just viljakad on, seda ei oska ma täpselt öelda. Igal juhul lahendusi otsitakse. Mõni aeg tagasi oli ka see nimetatud ametiühing esindatud nii kolmepoolsetel läbirääkimistel kui ka teistes delegatsioonides. Eks me kõik ela vahel üle teatud kasvuraskusi.

10:00 Aseesimees

Tänan! Toomas Alatalu, teine küsimus, palun!

10:00 T. Alatalu
Aitäh! Härra Paavo, mulle tuleb siiski meelde, et Eesti Ametiühingute Keskliit ja TALO on ju tegelikult kõnelustel ka separaatselt esinenud, kui mu mälu mind ei peta. Seetõttu ma ikkagi kordaksin üle, et võib näiteks tekkida üks ametiühing, kes jääb väljapoole neid keskliite, nagu teie neid defineerite. Kas ta on siis kohustatud aktsepteerima riiklikku lepitajat, kui selleks tekib vajadus, kuigi ta näiteks ei ole toetanud selle riikliku lepitaja ametisse määramist? Võib-olla veel täiendav küsimus. Kuidas on lood Narva ametiühingutega? Kas nendega on näiteks seesama eelnõu praegu kooskõlastatud?

10:00 R. Paavo
Kõigepealt vastus esimesele küsimuse poolele. Nagu ma juba ütlesin, on Eesti ametiühingud kolmepoolsetel läbirääkimistel väljas ühise delegatsiooniga, mille moodustavad Eesti Ametiühingute Keskliidu ja TALO liikmesliitude esindajad. Nendel läbirääkimistel oleme ka ühiselt oma seisukohti kaitsnud. On loomulik, et nii Eesti Ametiühingute Keskliidul kui ka TALO-l on omad spetsiifilised ja prioriteetsed probleemid. TALO-l kindlasti õpetajate ja teiste eelarvest palka saavate töötajate palgaküsimused, Eesti Ametiühingute Keskliidul natukene laiemad teemad, kogu töö- ja sotsiaalvaldkond. Selge on, et nendel juhtudel esindavad nad oma organisatsioone ja peavad oma organisatsioonide nimel ka läbirääkimisi. Aga ma kordan veel kord, et kolmepoolsetel läbirääkimistel oleme me olnud ühise delegatsiooniga. Teine küsimuse pool puudutas Narvat. Sellised regionaalsed ühendused ei ole keelatud, aga valdavalt on kõik Narva ametiühingute keskuses tegutsevad ametiühingud oma haruametiühingute kaudu kas EAKL-is või TALO-s ehk esindavad koos kas Eesti Ametiühingute Keskliitu või TALO-t.

10:00 Aseesimees
Suur tänu! Näib, et küsimusi rohkem ei ole. Võib-olla ehk oleks mõtet korrata veel kord muudatusettepanekute tähtaega.

10:00 R. Paavo
Komisjon palub esitada muudatusettepanekud 19. maiks kella 12-ks.

10:00 Aseesimees
Suur tänu! Juhtivkomisjon soovitab eelnõu 808 esimese lugemise lõpetada. Tundub, et vastuväiteid ei ole. Esimene lugemine on lõpetatud.

---

6. 10:00 Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (836 SE) esimene lugemine

10:00 Aseesimees
Lugupeetud Riigikogu! Meie järgmine päevakorrapunkt on Mõõdukate fraktsiooni algatatud kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu 836. Algab esimene lugemine. Ettekandeks autorite poolt on sõna kolleeg Liia Hännil.

10:00 L. Hänni
Härra esimees! Austatud kolleegid! Mõõdukate fraktsioon on algatanud lühikese seaduseelnõu kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmiseks. Mäletatavasti oli see teema Riigikogus kõne all alles mõni kuu tagasi, kui me muutsime kohalikke valimisi reguleerivat seadust ja veel teisi seadusi, et võimaldada kohalikel omavalitsustel ühineda ka korraliste valimiste vaheaegadel, viies läbi uue volikogu valimised. Eelmisel arutelul vaieldi küsimuse üle, milline on uue valitud volikogu tegevusaeg. Riigikogu jäi seisukohale, et tulenevalt põhiseadusest peab uus valitud volikogu tegutsema kolm aastat. Samal ajal sai ka selgeks, et selle omavalitsuse jaoks läheb lõplikult sassi kohaliku volikogu valimise rütm, ta langeb välja üleriigilisest rütmist. Mõõdukad leiavad, et see ei ole otstarbekas. Kui kohalikud omavalitsused hakkavad massiliselt ühinema, läheb valimiste toimumise aeg täielikult sassi. See võib

viia riigi poliitilise elu väga keerulisse seisu, kus järjest tuleb keskenduda kohalike volikogude valimise probleemidele ühes või teises Eesti nurgas. Nii võivad riiklikud probleemid jääda üsnagi tagaplaanile. Et kohalike omavalitsuste ühinemine on tõepoolest vajalik, siis tookord soovitas põhiseaduskomisjon seaduse vastu võtta ja võimaldada esimestel kohalikel omavalitsustel ühineda. Praeguseks on vastavad ettevalmistused lõppstaadiumis küll ainult kahes omavalitsuses, Abja-Paluoja linnas ja Abja vallas. Teema tuleb aga lõpuni läbi arutada. Me ei saa lahendust tulevikku lükata ja öelda, et pärast vaatame, mis juhtuma hakkab. Mõõdukad on esitanud seaduseelnõu, mis pakub lahenduse. Kui omavalitsuste ühinemise tõttu valitakse uus volikogu, siis selle volituste tähtaeg ei ole mitte kolm aastat, vaid see lõpeb järgmiste üleriigiliste korraliste valimistega. See tähendab, et ka ühinenud omavalitsuse jaoks toimuvad volikogu valimised edaspidi samal ajal teiste kohalike valimistega. Seega võimaldab seadus kohalikel omavalitsustel ühineda siis, kui selleks tekib valmisolek. Samas võimaldab meie muudatus säilitada kohalike volikogude valimiste ühtse üleriigilise rütmi. Aitäh!

10:00 Aseesimees
Suur tänu! Kolleeg Toomas Alatalu.

10:00 T. Alatalu
Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Ma pean ütlema, et teie, Mõõdukad, rabate mind alati niisuguse omamoodi raamides mõtlemisega. Siit siiamaani ja rohkem ei kuhugi kaugemale. Poliitika peab siiski olema paindlik. Teie ettepaneku järgi peavad järgmised valimised olema tingimata korralised valimised. Analüüsime seda natuke. Kujutame ette, et Tallinna Linnavolikogus tekib patiseis ja tulevad erakorralised valimised, näiteks aasta enne korralisi valimisi praeguse graafiku järgi. Mismoodi on võimalik inimesi agiteerida valima minema, kui kõik teavad, et nad valivad ainult aastaks ja aasta pärast tulevad uued valimised? Kuskil mingis väikeses volikogus on teie ettepanek isegi mõeldav. Aga oleks vaja võimalusi teha erandeid suurte valijate arvuga volikogude tarvis, sest muidu me lihtsalt pärsime rahva aktiivsuse. Kas te ei pea seda võimalikuks?

10:00 L. Hänni
Aitäh, härra Alatalu! See küsimus, mille te esitasite, ei puuduta päris seda teemat, mis Mõõdukate eelnõuga on päevakorrale tõusnud. Praegu kehtivate kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse järgi ei saa erakorralisi valimisi üldse läbi viia. Need valimised, millest me räägime, on seotud kohalike omavalitsuste ühinemisega. Tallinna jaoks võiks probleem tekkida siis, kui Tallinna linn ühineb näiteks Viimsi vallaga ja seetõttu tuleb valida uus volikogu. Aga veelgi kummalisem oleks olukord, kui näiteks Tallinna linna ja Viimsi valla ühinemisele järgnevatel aastatel hakkavad Tallinna elanikud valima volikogu teisel ajal kui muu Eesti. Võib ette kujutada, et nii satub Eesti püsiva valimiskampaania seisundisse, kus ikka mõnes omavalitsuses peavad erakonnad valimisvõitlust. Demokraatia arenguks on üsnagi oluline, et ka kohalike omavalitsuste volikogude valimised toimuksid rütmiliselt. Valimistel tehakse kokkuvõtteid, pannakse paika jõudude vahekord. Sellepärast on vaja tulevikku ette näha ja mitte kohalike omavalitsuste ühinemise nimel kohalike valimiste rütm sassi lüüa. Mis puudutab erakorralisi valimisi, siis võivad need olla vajalikud, kui mõnes omavalitsuses on volikogu ummikus. Seda olukorda tuleks eraldi käsitleda. Probleem on selles, kas põhiseadus võimaldab erakorralisi valimisi või mitte. See teema tuleb päevakorrale, kui me hakkame arutama põhiseaduse muutmise vajalikkust. Minu seisukoht on, et ka praegune põhiseaduse sõnastus ei välista erakorralisi valimisi, kui volikogu ei suuda oma ülesandeid täita.

10:00 Aseesimees
Tänan! Kolleeg Lembit Arro.

10:00 L. Arro
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma olen põhimõtteliselt nõus, et see probleem tuleks lahendada. Aga ma tahaksin teie käest küsida üht-teist teksti kohta. Miks on siin kirjutatud, et volitused lõpevad järgmistel korralistel valimistel? Missugustel järgmistel valimistel nad siis lõpevad? Kas ei ole pidanud kirjas olema "järgmisel korralisel valimisel valitud volikogu"? Teine küsimus on ühe sõna kohta. Kust see sõna on võetud, kas ta on juba varem kasutusel olnud? Eelnõus on nimelt kirjas "valitud

volikogu kokkuastumisel". Mida tähendab "kokkuastumine"? Kas ei oleks selgem, kui oleks kirjas "valitud volikogu esimese istungi avamisega" või midagi sarnast? Kas võib selle kohta selgitust saada?

10:00 L. Hänni
See lühikene seaduseelnõu kasutab sama sõnavara ja samu termineid nagu kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus. Sellel põhjusel on need mõisted eelnõus just sellised, nagu nad on. Kahtlemata aga ajendab teie küsimus veel kord kontrollima mõistete vastavust.

10:00 Aseesimees
Tänan! Paistab, et küsimusi rohkem ei ole. Veel kord suur tänu, Liia Hänni! Kaasettekandeks põhiseaduskomisjoni nimel on sõna komisjoni aseesimehel Jaan Pööril. Palun!

10:00 J. Pöör
Austatud juhataja! Lugupeetud Riigikogu! Kõige olulisema, kõnesoleva eelnõu esitamise eesmärgi ja kaalutlused, rääkis proua Hänni juba ära. Ka põhiseaduskomisjonis käis põhiarutelu selle teema üle juba siis, kui me võtsime vastu kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ning täiendamise seaduse. Komisjon jõudis seisukohale, et Mõõdukad esitavad selle ettepaneku, tollal muudatusettepanekuna, nüüd juba seaduseelnõuna. Seekord põhiseaduskomisjonis enam täiendavat arutelu ei tekkinud. Komisjon otsustas täna esimese lugemise lõpetada ja määras muudatusettepanekute tähtajaks 21. mai kell 13. Komisjon tegi oma otsuse nelja poolthäälega, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Aitäh!

10:00 Aseesimees
Tänan! Kas on kaasettekandjale küsimusi? Paistab, et ei ole. Tänan, Jaan Pöör! Komisjoni ettepanek on eelnõu 836 esimene lugemine lõpetada. Kui ühelgi fraktsioonil ja alatisel komisjonil teisi seisukohti pole, siis loeme esimese lugemise lõppenuks. Tänan!

---

7. 10:00 Otsuse "Hasartmängumaksu seaduses sätestatud toetuste andmise nõukogu koosseisu muutmine" eelnõu (853 OE) arutelu

10:00 Aseesimees
Lugupeetud Riigikogu, meie tänane viimane päevakorrapunkt on rahanduskomisjoni algatatud otsuse "Hasartmängumaksu seaduses sätestatud toetuste andmise nõukogu koosseisu muutmine" eelnõu 853. Ettekandeks ja ühtlasi kaasettekandeks rahanduskomisjoni nimel on sõna Jaanus Männikul. Palun!

10:00 J. Männik
Austatud juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon on teinud suhteliselt rutiinset või kordaajamist vajavat tööd ja esitanud Riigikogu otsuse "Hasartmängumaksu seaduses sätestatud toetuste andmise nõukogu koosseisu muutmine" eelnõu. Vastavalt hasartmängumaksu seaduse § 8 lõikele 5 on hasartmängumaksu jagamise nõukogu üheksaliikmeline ja üheks liikmeks on seal Sotsiaalministeeriumi esindaja. Seni oli selleks härra Deiw Rahumägi. Et ta on Sotsiaalministeeriumi teenistusest lahkunud, siis on tehtud ettepanek nimetada tema asemel nõukogu liikmeks Sotsiaalministeeriumi asekantsleri kohusetäitja Valdeko Paavel. Meil oleks mõistlik seda ettepanekut vaagida ja otsus langetada. Tänan tähelepanu eest! Ainult seda veel, et rahanduskomisjon otsustas panna selle eelnõu lugemisele ja soovitada Riigikogul see vastu võtta. Selle otsuse poolt oli 5 komisjoni liiget, vastu ega erapooletu ei olnud keegi.

10:00 Aseesimees
Suur tänu! Kas on ettekandjale küsimusi? Küsimusi ei ole. Tänan, Jaanus Männik! Avan läbirääkimised. On võimalik avaldada arvamust otsuse eelnõu 853 kohta. Arvamusavaldussoove ei ole. Kas ma võin lugeda läbirääkimised peetuks? Läbirääkimised on peetud ja lõpetatud. Kas Jaanus Männik soovib lõppsõna? Ei soovi. Rahanduskomisjoni ettepanek on panna otsuse eelnõu 853 lõpphääletusele. Lugupeetud Riigikogu, panen lõpphääletusele otsuse eelnõu 853 hasartmängumaksu seaduses

sätestatud toetuste andmise nõukogu koosseisu muutmise kohta. Palun võtta seisukoht ja hääletada! Eelnõu poolt anti 29 häält, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Riigikogu otsus on vastu võetud. Lugupeetud kolleegid, sellega on meie tänase istungi päevakord ammendatud, soovin teile head päeva jätku! Istungi lõpp kell 12.32.